

รายงานการวิจัย เรื่อง

การพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

The Development of Student Teachers' Ability for the Management of Learning

by Integration of the Local Curriculum Framework

โดย

อาจารย์ ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย

Siriwan Vanichwatanavorachai,Ph.D

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปี พ.ศ. 2555

**The Development of Student Teachers' Ability for the Management of Learning
by Integration of the Local Curriculum Framework**

By

Siriwan Vanichwatanavorachai,Ph.D

Supported by The Faculty of Education, Silpakorn University

2012

คำนำ

การพัฒนานักศึกษาคูให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา ตลอดจนคุณลักษณะที่ดีตามวิชาชีพครู เป็นบทบาทอันสำคัญยิ่งของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่จะต้องพัฒนานักศึกษาให้เป็นครูมืออาชีพในอนาคต ซึ่งนอกเหนือจากความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาแล้ว ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรถือเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่นักศึกษาคูต้องเรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้ ทั้งนี้เพราะหลักสูตรถือเป็นเข็มทิศในการจัดการศึกษา และแนวทางในการจัดเรียนการสอนเพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนด

การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น คือ การจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาความรู้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต บริบทในท้องถิ่นของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ ความสามารถด้านวิชาการไปพร้อมกับความรู้ความเข้าใจท้องถิ่นของตนเองในฐานะที่เป็นสมาชิกทางสังคมนั้นๆ ตระหนักถึงความสำคัญของท้องถิ่นของตนเอง รักและหวงแหนความเป็นท้องถิ่น นำไปสู่การรักษาสืบต่อไปในอนาคต อันเป็นเจตนารมณ์หนึ่งของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร(Curriculum Development) จึงได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาความสามารถนักศึกษาคูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นขึ้น เพื่อให้ศึกษาคูมีความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนทักษะและความสามารถในการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรสู่ชั้นเรียน และการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อเตรียมความพร้อมนักศึกษาคูเข้าสู่วิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ และขอขอบคุณคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรที่ได้สนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้

อาจารย์ ดร.ศิริวรรณ วนิชวัฒนารักษ์

ผู้วิจัย

สารบัญ

หน้า

คำนำ	
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ค
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภาพ.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	5
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	7
ความสำคัญของการวิจัย.....	8
บทที่ 2 วรรณกรรม ที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้	10
แนวคิดเกี่ยวกับกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	14
แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ.....	22
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน	26
ประมวลการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	60

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	63
ตัวแปรที่ศึกษา	63
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	71
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการ การเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	72
รูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.....	75
ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัด การเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.....	76
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	86
สรุปผลการวิจัย.....	87
อภิปรายผล.....	89
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย	94
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	94
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	94
บรรณานุกรม	96
ภาคผนวก	101
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย	102
ภาคผนวก ข แผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น	104
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	131
ภาคผนวก ง ผลงานนักศึกษา.....	143
ประวัติผู้วิจัย.....	177

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้และหลักสูตรบูรณาการ.....	35
2	การวิเคราะห์การประเมินการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ	46
3	ผลการวิเคราะห์ระดับความสามารถของนักศึกษาครูในออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.....	76
4	ผลกาวิเคราะห์ระดับความสามารถของนักศึกษาครูในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.....	78
5	ผลการวิเคราะห์ระดับความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.....	80
6	ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการ กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้.....	81
7	ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อรูปแบบ ฯ.....	82
8	ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักศึยนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ จากนักศึกษาครูที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.....	84

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
2 แนวทางการดำเนินการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของกระทรวงศึกษาธิการ.....	17
3 กระบวนการวางแผนพื้นฐาน 7 ขั้นตอน	33
4 การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในกระบวนการเรียนรู้.....	37
5 รูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	75

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
คำสำคัญ	รูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครู/กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
ผู้วิจัย	อาจารย์ ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย
สังกัด	ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีที่พิมพ์เผยแพร่	พ.ศ. 2555

การพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาครู ในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 2) เพื่อศึกษาระดับความสามารถของนักศึกษาครูในการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และ 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากนักศึกษาครูที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ในลักษณะของการผสมผสานวิธี (Mixed Methods) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) รูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 2) แผนจัดการเรียนรู้ เรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) แบบประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 2) แบบประเมินความสามารถการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 3) แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 4) แบบประเมินความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาด้านการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ 5) แบบสอบถามความคิดเห็นนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และ 6) แบบสอบถาม

ความคิดเห็นนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากนักศึกษาครูที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักศึกษาศาखाวิชาการสอนภาษาจีน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร จำนวน 32 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก ห้องเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่น มีชื่อว่า “รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 5ส” ประกอบด้วย หลักการ คือวิเคราะห์ เนื้อหาวิชาพร้อมกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ใช้แนวคิดการบูรณาการแบบสอดแทรกสาระความรู้ท้องถิ่นใน เนื้อหาวิชา มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักศึกษาสามารถบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในเนื้อหาวิชา และ นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ ทั้งนี้มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นศึกษาและสังเกต 2) ขั้นสำรวจ 3) ขั้นสร้างสรรค์ 4) ขั้นสอน ซึ่งในขั้นตอนนี้ นักศึกษานำแผนจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ไปจัดการเรียนรู้ให้กับ นักเรียนในโรงเรียนโดยนักศึกษามีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน ดังนี้ 4.1) ขั้นสร้างความสนใจ 4.2) ขั้นส่งเสริม ความรู้ 4.3) ขั้นสืบค้นข้อมูล 4.4) ขั้นแสดงผล 4.5) ขั้นสรุปความรู้ และ ขั้นที่ 5) ขั้นสรุปผล

2. ผลการศึกษาระดับความสามารถของนักศึกษาครูในการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่นในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ เป็นดังนี้

2.1 นักศึกษาครูมีความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการ เรียนรู้ท้องถิ่นในระดับสูง

2.2 นักศึกษาครูมีความสามารถในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น ภาพรวมอยู่ในระดับสูง

2.3 นักศึกษาครู มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ใน ภาพรวมและรายด้านอยู่ระดับสูง

2.4 นักศึกษาครูมีความรู้ความเข้าใจด้านการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการ เรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง

3. นักศึกษาครูมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่ บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

4. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากนักศึกษาครูที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มีความ คิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

Abstract

Research Title : The Development of Student Teachers' Ability Model for the Management of Learning by Integration of the Local Curriculum Framework

Keywords : Student teachers' ability model /Local curriculum framework

Researchers : Siriwan Vanichwatanavorachai, Ph.D

Jurisdiction : Department of curriculum and instruction , Faculty of education,
Silpakorn university

Year : 2012

The purposes of this research were 1) to develop model of instruction to enhance student teachers' ability to manage learning by integration of the local curriculum framework : 2) to study student teachers' ability model to integration of the local curriculum framework in curriculum development and implementation :3) to study student teachers' opinions toward the student teachers' ability model :4) to study student's opinions toward learning management of student teachers by integrate of the local curriculum frameworks. The research was based on the research and development methodology with mixed methods. The research instruments were 1) student teachers' ability model to manage learning by integrated of the local curriculum framework :2) lesson plan about the curriculum development consistent with local needs. The instruments for collecting data were 1) an assessment form of the local curriculum framework integration unit plans :2) an assessment form of the local curriculum framework integration lesson plans :3)an assessment ability form of the learning management by integrated of the local curriculum framework :4) knowledge and understanding test about the integration local curriculum frameworks :5) an opinions form for student teachers toward the student teachers' ability model :6) questionnaires of the student's opinions toward student teachers' learning management by integrated of the local curriculum framework. The samples were 32 student teachers in teaching Chinese during the first semester of academic year 2011. The obtained data were analyzed by percentage (%), mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.) and content analysis.

The research results found that :

1. Student teachers' ability model had principle of analysis content of core course with local learning, based on infusion integrated concept. The objectives of the model was to enhance student teacher's ability to manage learning by integration of the local curriculum framework, and syntax (Instructional Procedures) there were 5 steps as follows :1) study and observe :2) explore :3) create :4) teach during in this step student teachers apply lesson plans to manage learning in the school by used 5step which consisted :4.1)Engagement :4.2) create :4.3) investigation :4.4) discussion :4.5) conclusion of knowledge and :5) summarization.

2. The result of the student teachers' ability model to manage learning by integration of the local curriculum framework in curriculum development and implementation found that :

2.1 The student teachers that learned by the model could design the local curriculum framework toward the integration of the local in unit plans at the high level.

2.2 The student teachers that learned by the model could write lesson plans integration of the local curriculum framework at the high level.

2.3 The student teachers that learned by the model could manage learning that integrated the local curriculum framework at the high level.

2.4 The student teachers that learned by the model had knowledge and understanding about the integration of the local curriculum framework to manage learning at the high level.

3. The student teachers' opinions toward with the model were at highest level.

4. The student's opinions toward the learning management of student teachers by integrate of the local curriculum framework at high level.

บทที่ 1

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-10 รัฐบาลได้กำหนดแนวนโยบายการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นเป้าหมายหลักเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในที่นี้ เป็นสิ่งที่ต้องทำกับคนทุกคน อันส่งผลให้บุคคลได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ขณะที่ในปี พ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จุดมุ่งหมายเพื่อปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ส่งผลให้องค์กรวิชาชีพและสถาบันการศึกษาต่างๆมีการเคลื่อนไหวพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2544: 2-3) เป้าหมายสูงสุดของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่ง ศ.นพ.ประเวศ วะสี กล่าวว่า “หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา คือการปฏิรูปการเรียนรู้ซึ่งการปฏิรูปนี้เปลี่ยนแปลงจากการยึดวิชาเป็นตัวตั้งมาเป็นยึดตัวมนุษย์หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้งหรือเรียกว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่น และได้กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 80 ว่า “รัฐต้องดำเนินนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรมโดยระบุไว้ในข้อ (3) รัฐต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อการพัฒนาการศึกษา จัดให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย และระบุไว้ในข้อ (6) ให้ส่งเสริม สนับสนุน ความรู้รักษาสามัคคีและการเรียนรู้ปลูกจิตสำนึกและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น ความสำคัญและปัญหาของภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นเรื่องที่รัฐบาลทุกสมัยได้ดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและแสดงเจตนารมณ์ที่จะพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งรัฐบาลได้มีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2557) โดยปรับปรุงส่วนนโยบายและเป้าหมายการดำเนินงานที่มุ่งเน้นวัตถุประสงค์ ให้พัฒนาคนอย่างรอบด้าน สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรมภูมิปัญญาและการเรียนรู้และพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาสังคม คุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (แผนการศึกษาแห่งชาติ 2552: 3)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local wisdom) (ประเวศ วะสี 2536: 10) คือ องค์ความรู้ ความสามารถ และทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านระบอบการเลือกสรร เรียนรู้ ปรับแต่ง พัฒนาและถ่ายทอดสืบต่อกันมาเพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทย ให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย นอกจากนี้ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังช่วยสร้างชาติให้เป็น ปึกแผ่น สร้างศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิแก่คนไทยเป็นมรดกอันล้ำค่าอยู่กับสังคมไทยมาโดยตลอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความสำคัญสำหรับสังคมไทย จึงจำเป็นต้องมีการนำไปใช้และถ่ายทอดสืบต่อกันไป เพื่อไม่ให้สูญหายจากวิถีชีวิตคนไทย กระบวนการที่จะทำให้อาชีพภูมิปัญญาท้องถิ่นฟื้นคืนชีพ มามีชีวิตชีวาอีกครั้งคือกระบวนการศึกษา(รุ่ง แก้วแดง, 2543: 230) เพราะการศึกษาเป็น กระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นผู้มีคุณภาพและสามารถพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจ สังคมและ วัฒนธรรมของตนเอง ครอบครัวและบ้านเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ และการพัฒนาศักยภาพและขีด ความสามารถด้านต่างๆที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขรู้เท่าทันการ เปลี่ยนแปลงรวมพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551:1-3) ได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็น เป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก พร้อมกันนี้ได้ปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษา ได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการ ของท้องถิ่น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความเหมาะสมชัดเจน ทั้ง เป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็น ทิศทางในการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนในแต่ละระดับ และหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นี้ จัดทำขึ้นสำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและ ทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย ทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพ ด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการ ดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอด ชีวิต มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดช่วยทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในทุกระดับเห็นผล คาดหวังที่ต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนที่ชัดเจนตลอดแนว ซึ่งจะสามารถช่วยให้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรได้มั่นใจ ทำให้การจัดทำหลักสูตรในระดับสถานศึกษามีคุณภาพและมีความเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั่วประเทศในปีการศึกษา 2553 โดยกำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทสำคัญในการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเพื่อเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นเรียน การนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนนั้น สถานศึกษา หรือครูผู้สอนสามารถนำรายละเอียดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปวางแผนจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวในท้องถิ่นของตนเอง โดยครูผู้สอนสามารถจัดทำได้หลายลักษณะ เช่น การบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในรายวิชาพื้นฐาน จัดทำรายวิชาเพิ่มเติม และในลักษณะของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนอาจเชิญวิทยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือพานักเรียนออกไปนอกห้องเรียนเพื่อเรียนรู้ตามสภาพจริงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น

จากนโยบายการจัดการศึกษาดังกล่าว ทำให้เห็นถึงบทบาทสำคัญและหน้าที่หลัก ของคณะศึกษาศาสตร์ในการเตรียมนักศึกษาให้มีความพร้อมทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะความเชี่ยวชาญและคุณลักษณะสำคัญต่างๆ ของความเป็นครูเพื่อนำไปสู่ครูมืออาชีพในอนาคต ดังนั้นการพัฒนาความสามารถด้านการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้จึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นที่นักศึกษาครูต้องเรียนรู้ ทำความเข้าใจและฝึกปฏิบัติ เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในอนาคต และเพื่อนำไปพัฒนานักเรียนให้รู้จักท้องถิ่นตนเอง รักและหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกท้องถิ่นที่ตกทอดกันมารุ่นสู่รุ่น สอนให้เป็นคนที่ดี เป็นคนเก่ง อยู่ร่วมในชุมชนและสังคมได้อย่างมีความสุข จากความสำคัญดังกล่าวสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ดำเนินจัดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรตามกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น : การขับเคลื่อนเพื่อการจัดการเรียนรู้” เมื่อวันที่ 27-28 มิถุนายน 2554 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ เข้าใจ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นให้กับครู ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ บุคลากรทางการศึกษา และนักศึกษาครู ซึ่งจากการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการสำคัญที่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หรือเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรต้องตระหนักและปฏิบัติให้เกิดผลสู่ผู้เรียน ทั้งนี้โดยเฉพาะนักศึกษาครูที่มีหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้

และพัฒนาผู้เรียนสู่เป้าหมาย จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจ อันจะนำไปสู่การปฏิบัติและนำไปใช้ในอนาคต

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน พบว่า นักศึกษาคครูให้ความสนใจเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ตามจุดเน้นของสาขาวิชาที่ตนเองได้ทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งนี้เพื่อเตรียมความพร้อมในเนื้อหาสาระวิชา แต่ในส่วนของกระบวนการนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสู่การเรียนรู้ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างสอดคล้องเหมาะสม ซึ่งที่ผ่านมาพบว่านักศึกษาคครูยังไม่เข้าใจกระบวนการนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนเท่าที่ควร

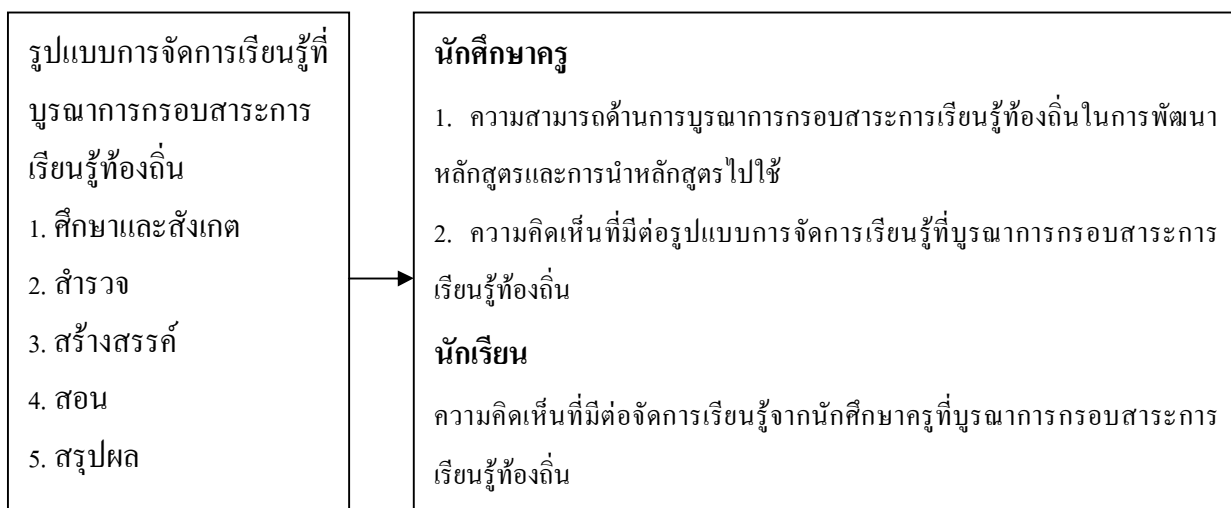
จากความสำคัญของการพัฒนานักศึกษาคครูและรายละเอียดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในประเด็นของการนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสู่ชั้นเรียนอันเป็นจุดเน้นที่สำคัญ ผู้วิจัยในฐานะของผู้สอนในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) และเป็นอาจารย์ประจำในสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ จึงสนใจที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาคครูมีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในรายวิชาที่สอน โดยมีรายละเอียดดังกรอบแนวคิดต่อไปนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น (Local-related content) เป็นองค์ความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ผู้เรียนควรเรียนรู้ ซึ่งเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานระดับท้องถิ่นพัฒนาขึ้น โดยพิจารณาจากสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมา สภาพปัญหาชุมชน วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคมการทำงานอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น แบบแผนวัฒนธรรมการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและหวงแหน มรดกทางสังคมของบรรพบุรุษมีความเป็นไทยสามารถดำรงชีวิตและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ทั้งนี้สถานศึกษาอาจเพิ่มเติมกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน ผู้ปกครอง ครู หรือความต้องการของนักเรียนได้เอง ตามจุดเน้นของสถานศึกษา

การพัฒนาความสามารถของนักศึกษาคครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นครั้งนี้ ได้ศึกษากรอบแนวคิดจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารตำราต่างๆ สรุปแนวคิดสำคัญที่ใช้กำหนดรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยใช้การบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion) ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงเนื้อหาตั้งแต่ 2 หัวข้อขึ้นไป ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาวิชาที่สอน อันได้แก่ ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร กับกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปพร้อมกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนา

ความสามารถของนักศึกษาคูให้สามารถพัฒนาหลักสูตรและนำหลักสูตรสู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยกรอบแนวคิดในการวิจัย เป็นดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาคูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมีองค์ประกอบและขั้นตอนอย่างไร
2. หลังการใช้รูปแบบนักศึกษาคูมีระดับความสามารถในการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ในระดับใดและเป็นอย่างไร
3. นักศึกษาคูมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาคูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในระดับใด
4. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากศึกษาคูมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาคูในการจัดการเรียนรู้บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาระดับความสามารถของนักศึกษาคูในการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

2.1 ระดับความสามารถของนักศึกษาครูในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการ
กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

2.2 ระดับความสามารถของนักศึกษาครูในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ
กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

2.3 ระดับความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระ
การเรียนรู้ท้องถิ่น

2.4 ระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้
ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาความสามารถของ
นักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากนักศึกษาครูที่บูรณาการ
กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียนใน
รายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) จำนวน 5 สาขาวิชา จำนวน 4
ห้องเรียน รวม 122 คน ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2554

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียนใน
รายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา
2554 ได้แก่สาขาวิชาการสอนภาษาจีน รวม 32 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random
sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครู ในการจัดการ
เรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

2.2 ตัวแปรตาม คือ

2.2.1 ความสามารถของนักศึกษาครูในการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้
ท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

2.2.2 ความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาความสามารถของ
นักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

2.2.3 ความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากนักศึกษาคูที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

3. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาในรายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งเป็นการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเข้ากับสาระการเรียนรู้ของเนื้อหาวิชาที่นักศึกษาสอนได้แก่ ภาษาจีน ซึ่งเป็นรายวิชาเพิ่มเติม

4. ระยะเวลา

ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาคู ในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2554 ตั้งแต่ เดือนสิงหาคม- กันยายน พ.ศ. 2554 เป็นระยะเวลา 12 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **กรอบสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น** หมายถึง รายละเอียดของข้อมูลสารสนเทศรวมทั้งสาระและประสบการณ์ องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นในด้านสภาพภูมิอากาศ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ตลอดจนสภาพปัญหาและสิ่งสมควรได้รับการถ่ายทอดพัฒนาในชุมชน และสังคมนั้น ๆ ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษากำหนดขึ้นเพื่อจะนำไปจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองของจังหวัดนครปฐม โดยเชื่อมโยงบูรณาการสาระวิชา

2. **การบูรณาการ** หมายถึง กระบวนการนำกรอบสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่นของจังหวัดนครปฐมมาใช้ โดยการสอดแทรกเนื้อหาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นผนวกกับสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 เพื่อนำไปใช้จัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

3. **ความสามารถของนักศึกษาคูในการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้** หมายถึง ระดับการปฏิบัติของนักศึกษาในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การเขียนแผนการสอน และการจัดการเรียนรู้โดยการสอดแทรกสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ซึ่งได้มาจากการประเมินระดับคุณภาพ (Scoring Rubric)

4. **ความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาคูด้านการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น** หมายถึง ระดับคะแนนที่ได้จากการทดสอบนักศึกษาคู เรื่อง การบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ ที่ได้จากแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. **ความคิดเห็นของนักศึกษาคูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาคูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น** หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาคูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในรายวิชา 432 201 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) และการนำหลักสูตรไปใช้ ที่ได้จากแบบสอบถาม

6. **ความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากนักศึกษาคูที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น** หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่ได้รับการสอนจากนักศึกษาคู โดยสอบถามเกี่ยวกับ ด้านการจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมความคิดรวบยอด ด้านการใช้สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาคู ที่ได้จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์

7. **นักศึกษาคู** หมายถึง ผู้เรียนระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2554 สาขาวิชาการสอนภาษาจีน จำนวน 32 คน

8. **นักเรียน** หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในโรงเรียนที่เป็นหน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคู มหาวิทยาลัยศิลปากรและได้รับการจัดการเรียนรู้จากนักศึกษาคูที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย และ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยศิลปากร

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของนักศึกษาคู ในรายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร(Curriculum Development) ซึ่งจะให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่อรายวิชา และการพัฒนาหลักสูตร

2. นักศึกษาได้รับความรู้ ตลอดจนกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาเพิ่มเติม

3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มีความรู้ความเข้าใจในท้องถิ่นตนเองเพิ่มมากขึ้น เกิดความรู้สึกรักและหวงแหนในภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนประเพณี วัฒนธรรม อันเป็นมรดกที่ตกทอดสืบต่อกันมา

4. เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจในการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษา หรือในการจัดการเรียนการสอน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครู ในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ
กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
เพื่อเป็นการกำหนดกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย ซึ่งการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่
เกี่ยวข้อง ได้ศึกษาในหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
2. แนวคิดเกี่ยวกับกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
3. แนวคิดการบูรณาการ
4. แนวคิดการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน
5. ประมวลการสอนรายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

ความหมายของรูปแบบ

นักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศได้ให้ความหมายโดยสรุปของรูปแบบไว้ในมิติต่าง ๆ กันส่วนใหญ่กล่าวไว้สอดคล้องกัน แต่อาจมีรายละเอียดเล็กน้อยต่างกันดังต่อไปนี้

Good (1995 : 459) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่าเป็นวัตถุ หรือระบบ หรือกระบวนการที่ใช้แทนสิ่งนั้น โดยดำรงคุณลักษณะของทุกส่วนไว้ให้เหมือนเดิม

สารานุกรมสแตนฟอร์ดด้านปรัชญา (Stanford Encyclopedia of Philosophy 2006 : 671) ได้ให้ความหมายของรูปแบบในลักษณะสอดคล้องกับการให้ความหมายของ Good ว่า รูปแบบเป็นระบบหรือโครงสร้างที่ถูกสร้างขึ้นมาจากทฤษฎีทั่วไปเพื่อพรรณนาและอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ

Henderson (1996 : 65) ได้ให้ความหมายว่ารูปแบบ คือ โครงสร้างที่ถูกนำเสนอเพื่อใช้วินิจฉัยความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่สร้างมาจากเหตุการณ์ การหยั่งรู้ ด้วยวิธีการอุปมาอุปมัย หรือได้มาจากทฤษฎี รูปแบบจึงไม่ใช่ทฤษฎี

ทิสนา แคมมณี (2550 : 220) ได้กล่าวอธิบายความหมายของรูปแบบโดยขยายความจากความหมายของนักการศึกษาทั้งสามท่านว่า รูปแบบเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบ ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยสร้างมาจากความคิด ประสบการณ์ การใช้อุปมาอุปไมย หรือจากทฤษฎี หลักการต่างๆ และแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบาย แผนผัง ไดอะแกรม หรือแผนภาพ ช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น รูปแบบจึงไม่ใช่ทฤษฎี

คำว่ารูปแบบดังกล่าว วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543 : 4) ใช้คำว่า “ตัวแบบ” (Models) ซึ่งหมายถึงลักษณะการจำลองสภาพความเป็นจริงว่าถ้าจะให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แล้วจะมีสิ่งใดบ้างที่น่าจะได้นำมาศึกษาและพิจารณา เพราะตัวแบบเป็นสิ่งที่ได้มาจากการเลือกแต่ละทางที่มีระดับการบรรลุวัตถุประสงค์

Kapland (1994 อ้างถึงใน พยุงศักดิ์ จันทรสุรินทร์ 2543 : 194) นิยามความหมายของรูปแบบสอดคล้องกับนิยามดังที่กล่าวมา แต่เพิ่มเติมเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนี้ เรื่องแรก รูปแบบนำไปสู่การทำนายผลที่พิสูจน์ได้โดยการสังเกต เรื่องที่ 2 โครงสร้างรูปแบบควรแสดงถึงกระบวนการที่ทำให้เหตุผลอันสัมพันธ์กับเรื่องที่กำลังวิจัยอยู่ เรื่องที่ 3 รูปแบบที่ดำเนินการอธิบายและก่อให้เกิดจินตนาการในการสร้างมโนทัศน์หรือความสัมพันธ์ใหม่ ๆ อันเป็นผลมาจากการวิจัย และเรื่องที่ 4 รูปแบบควรมีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่ามีความสัมพันธ์เชิงสัมพันธ์ (association relationship)

ผู้วิจัยพิจารณาความหมายของรูปแบบจากการนิยามความหมายของนักการศึกษาดังกล่าวสรุปข้อคิดเห็นจากการนิยามความหมายของรูปแบบได้ว่า รูปแบบหมายถึงระบบหรือโครงสร้างที่เกิดจากทฤษฎี ประสบการณ์ การคาดการณ์ นำเสนอในรูปของข้อความหรือแผนผัง ซึ่งจากการศึกษานิยามความหมายของรูปแบบผู้วิจัยนำไปใช้ในการพัฒนารูปแบบของการวิจัยในครั้งนี้ โดยนำแนวคิดที่ว่ารูปแบบต้องเกิดจากทฤษฎีและแนวคิดจึงได้พัฒนาจากรูปแบบโดยทบทวนแนวคิดต่างๆ และข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้ท้องถิ่น

องค์ประกอบของรูปแบบ

นักการศึกษาได้อธิบายถึงองค์ประกอบของรูปแบบได้ 4 องค์ประกอบดังนี้ (Husen and Postlethwaite 1994 : 3865; ทิศนา แจมมณี 2550 : 220)

1. รูปแบบสามารถนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา สามารถทดสอบ/สังเกตได้
2. มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ อธิบายปรากฏการณ์เรื่องนั้น / ปรากฏกลไกเชิงสาเหตุที่กำลังศึกษาและอธิบายเรื่องที่กำลังศึกษา
3. รูปแบบช่วยจินตนาการสร้างความคิดรวบยอด ความสัมพันธ์ของสิ่งที่กำลังศึกษา/ช่วยสืบเสาะความรู้ และ
4. รูปแบบมีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง

จากประเด็นสรุปองค์ประกอบของรูปแบบดังกล่าวข้างต้นนั้น สามารถขยายความองค์ประกอบของรูปแบบเพิ่มเติมให้เห็นถึงองค์ประกอบของรูปแบบให้ชัดเจนยิ่งขึ้นรูปแบบจะต้องมีการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบว่าเป็นไปตามที่ทำนายผลไว้หรือไม่ มีองค์ประกอบปัญหาและความจำเป็นของรูปแบบที่จัดทำขึ้น เพื่ออธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ อธิบายปรากฏการณ์เรื่องนั้น หรือปรากฏกลไกเชิงสาเหตุที่กำลังศึกษา และอธิบายเรื่องกำลังศึกษามีองค์ประกอบที่เกิดจากรูปแบบนี้ จะช่วยสร้างความคิดรวบยอด ความสัมพันธ์ของสิ่งที่กำลังศึกษาและองค์ประกอบมีความสัมพันธ์ในเชิงโครงสร้างมากกว่าเชิงเชื่อมโยง เพื่อช่วยในการสืบเสาะความรู้บรรลุผล

ลักษณะของรูปแบบที่ดี

Keeves (1988) กล่าวว่าไว้ว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ ควรจะมีข้อกำหนด (Requirement) 4 ประการ คือ

1. รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกันแบบรวม (Associative Relationship)

2. รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

3. รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่เกิดขึ้น ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4. รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างโมทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

สรุปได้ว่าลักษณะของรูปแบบที่ดีสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต้องประกอบด้วย ความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวม ใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่เกิดขึ้นสามารถตรวจสอบได้ด้วยการสังเกต ต้องระบุกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ต้องการศึกษา และเป็นเครื่องมือในการสร้างแนวคิดใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรที่กำลังศึกษาใหม่ได้ ซึ่งรูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูก็ถือเป็นรูปแบบที่มีลักษณะที่สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมของนักศึกษามานบูรณาการกับความรู้ใหม่ โดยใช้การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้และยืนยันความมั่นใจ พร้อมกับสรุปเป็นความรู้ใหม่ได้ และเชื่อมโยงอ้างอิงไปสู่การนำไปปรับใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว

การตรวจสอบรูปแบบ

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบก็เพื่อทดสอบ หรือตรวจสอบรูปแบบนั้นด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบรูปแบบมีหลายวิธีซึ่งอาจใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะ (Qualitative) และเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยการตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะอาจใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ ส่วนการตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงปริมาณใช้เทคนิคทางสถิติ ซึ่งการตรวจสอบรูปแบบควรตรวจสอบคุณลักษณะ 2 อย่าง คือ(สุเทพ บุญเต็ม, 2549: 30-31)

1. การตรวจสอบความมากน้อยความสัมพันธ์ความเกี่ยวข้องและเหตุผลระหว่างตัวแปร
2. การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ดังกล่าวซึ่งการประมาณค่านี้สามารถประมาณข้ามกาลเวลา (Across Time) กลุ่มตัวอย่าง (Samples) หรือสถานที่ได้ (Sites) หรืออ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่างไปหาประชากรก็ได้ โดยผลการตรวจสอบนำไปสู่คำตอบ 2 ข้อ คือ

- 2.1 การสร้างรูปแบบใหม่ หรือ

- 2.2 การปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบเดิม

อีสนอร์ (Eisner, 1976) ได้เสนอแนวคิดการตรวจสอบโดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) ในบางเรื่องที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเชื่อว่า

การรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้ และได้เสนอแนวทางการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิไว้ ดังนี้

1. การประเมินโดยแนวทางนี้มีได้เน้นผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบของการประเมิน แบบของเป้าหมาย (Goal-Based Model) การตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินแบบสนองตอบ (Responsive Model) หรือกระบวนการตัดสินใจ (Decision Making Model) ใดๆอย่างหนึ่ง แต่การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่างๆ เข้าด้วยกัน ตามวิจรรณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน

2. เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมิน โดยพัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลป์ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากการวัดคุณค่าไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใดๆ ได้ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริงต่อมาได้มีการนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ในทางการศึกษาระดับสูง ในวงการการศึกษาขั้นพื้นฐานมากขึ้นในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นจริงๆ มาเป็นผู้ประเมินผล ทั้งนี้เพราะองค์ความรู้เฉพาะสาขานั้น ผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้นจริงๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

3. เป็นรูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒินั้นเที่ยงธรรมและมีคุณพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่างๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิเอง

4. เป็นรูปแบบที่ยอมให้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอัธยาศัย และความถนัดของแต่ละคนนับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ ทั้งนี้การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์ และการเป็นที่เชื่อถือ (High Credit) ของวิชาชีพนั้น เป็นสำคัญ

สรุปได้ว่า การตรวจสอบรูปแบบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ หรือการตรวจสอบด้วยการวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะและเชิงคุณภาพ โดยใช้ผู้รู้หรือผู้ทรงคุณวุฒิ หรือการใช้วิธีการตรวจสอบเชิงความสัมพันธ์ที่มีความเกี่ยวข้องและเหตุผลระหว่างตัวแปร การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ของตัวแปร ซึ่งนำไปสู่คำตอบ คือ การสร้างรูปแบบใหม่ หรือการปรับปรุง/ พัฒนารูปแบบเดิม

จากเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบตามความหมายของรูปแบบ ประเภทของรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ ลักษณะของรูปแบบที่ดี และการตรวจสอบรูปแบบ สรุปได้ว่า รูปแบบเป็นการจำลองภาพในอุดมคติของสภาพความเป็นจริงที่นำไปสู่การอธิบายคุณลักษณะสำคัญของสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ไม่มีองค์ประกอบตายตัว หรือรายละเอียดทุกแง่มุมโดยผ่านกระบวนการทดสอบอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความแม่นยำและเชื่อถือได้ ดังนั้นการพัฒนารูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มีองค์ประกอบที่สัมพันธ์และเชื่อมโยงกิจกรรมการพัฒนานักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน มีการติดตามตรวจสอบที่สามารถใช้เป็นระบบตรวจสอบได้ มีความยืดหยุ่นตามสภาพการณ์ที่ปรากฏ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูที่กำหนดไว้

2. แนวคิดเกี่ยวกับกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

จากการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพุทธศักราช 2544 ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2549:3) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 1 (2551:4) ได้ให้ความหมายกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สอดคล้องกันว่า หมายถึง ขอบข่ายเนื้อหาการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์และกำหนดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้สถานศึกษานำไปจัดทำรายละเอียดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามสภาพความพร้อมและความต้องการของสถานศึกษา

ต่อมาได้มีการปรับมาใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้ให้ความหมายไว้ว่ากรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นเป็นกรอบแนวทางกว้าง ๆ ที่ระบุเป้าหมาย จุดเน้นของท้องถิ่น สาระการเรียนรู้หรือเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับท้องถิ่น และแนวทางการประเมินคุณภาพผู้เรียนในท้องถิ่น สถานศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องเหล่านั้นในฐานะที่เป็นสมาชิกทางสังคมนั้น ๆ ในเอกสารกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นอาจให้รายวิชาเพิ่มเติมเกี่ยวกับท้องถิ่นได้ แต่รายวิชาที่นำเสนอเป็นเพียงแนวทางมิใช่สิ่งที่กำหนดให้โรงเรียนต้องสอน การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นนั้นสามารถจัดสอดแทรกเข้าไปในรายวิชาต่าง ๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือหากสถานศึกษาเห็นว่ามีสิ่งที่สำคัญที่ต้องการจะเน้นและแยกสอนเป็นรายกรณีพิเศษ เช่น การสอนจักสานเพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ก็สามารถเปิดรายวิชาเพิ่มเติมได้ ไม่ว่าจะ

ลักษณะใดที่อยู่ในหลักสูตรสถานศึกษาทั้งสิ้น มิใช่แยกเป็นหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นจากกัน (กระทรวงศึกษาธิการ 2551:26)

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นนั้นในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้ความหมายที่กว้างกว่าเดิมจากหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ทำให้มองเห็นถึงกรอบของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างชัดเจนขึ้นว่าทุกส่วนที่สถานศึกษาได้สร้างขึ้นแต่ละหลักสูตรจะต้องอยู่ภายใต้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนั้นๆ ขึ้นอยู่กับแต่ละโรงเรียนจะดำเนินการอย่างไรให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน

การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นในสถานศึกษา

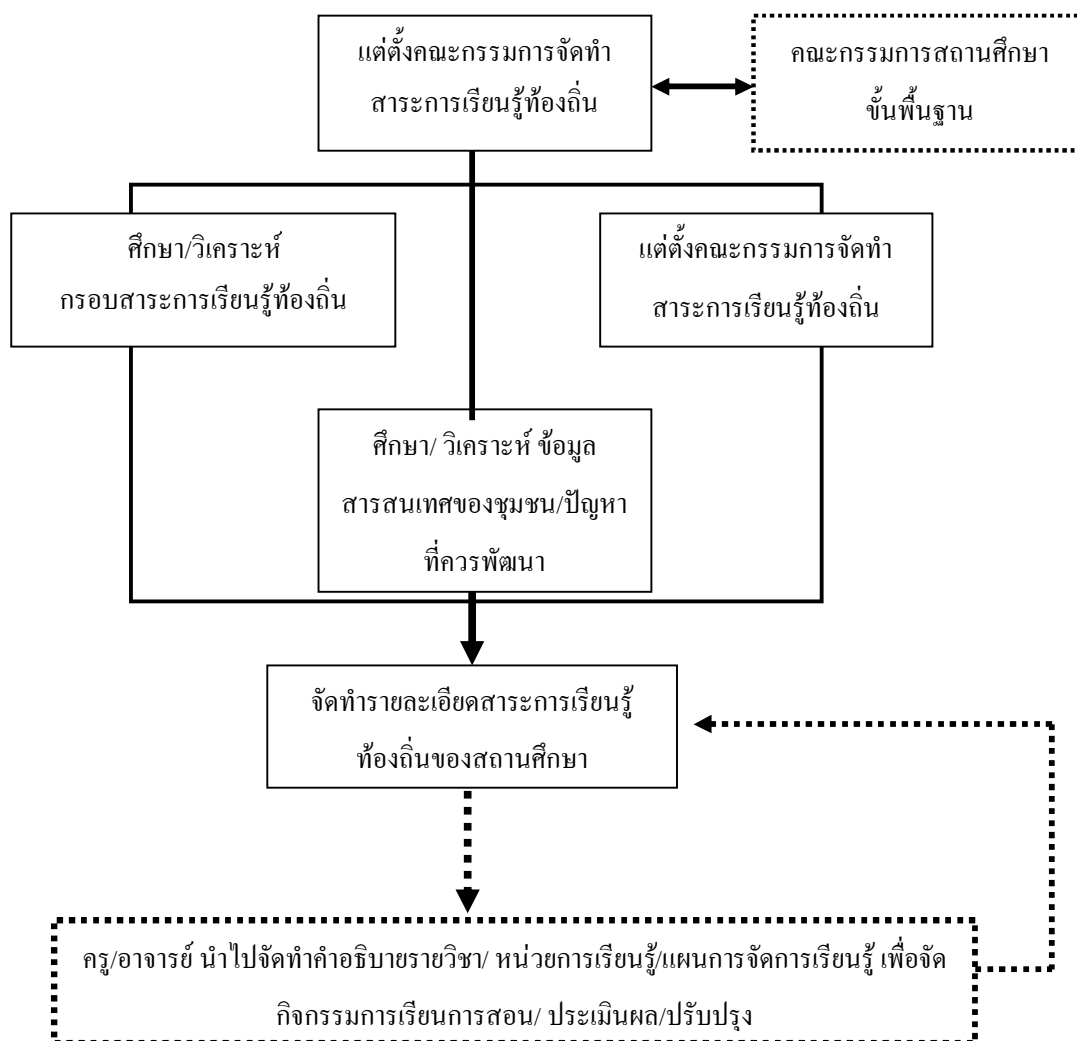
กระทรวงศึกษาธิการ (2549:10-13) ได้เสนอแนวทางในการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นว่า สถานศึกษาเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่จะต้องนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปใช้ ซึ่งได้มาจากการที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้จัดทำ ไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง เกิดความรัก ความผูกพัน และมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่น สถานศึกษาจึงต้องนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมาจัดทำรายละเอียดของเนื้อหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและสภาพของชุมชนนั้น ๆ โดยมีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1. ควรดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการระดับสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยครู ผู้บริหาร ผู้นำทางศาสนา และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์หลากหลาย เพื่อจะมาร่วมกันพิจารณาจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและสภาพของชุมชนตามกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่ได้กำหนดไว้
2. วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้กำหนดไว้ เพื่อจะได้ทราบถึงขอบข่ายในการกำหนดรายละเอียดของเนื้อหาองค์ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของสถานศึกษาซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่ได้กำหนดไว้
3. วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อจะได้ทราบถึงจุดเน้นหรือประเด็นที่สถานศึกษาให้ความสำคัญ และแนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นนี้ว่าควรจะอยู่ในกลุ่มสาระใด ชั้นปีใด เป็นรายวิชาพื้นฐานหรือรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติม และควรจะมีเนื้อหาอย่างน้อยอย่างไร ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้
4. ศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ขึ้น

5. จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา เมื่อคณะกรรมการได้วิเคราะห์/สังเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น/ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา/ชุมชนและวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาทราบแล้วว่าในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดชั้นปีใดบ้างที่จะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และจะจัดทำเป็นรายวิชาพื้นฐานหรือรายวิชาเพิ่มเติม จากนั้นจึงร่วมกันพิจารณากำหนดเนื้อหาองค์ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นอย่างเหมาะสมให้สอดคล้องกับบริบทและจุดเน้นของสถานศึกษาและสภาพของชุมชน ซึ่งอาจทำรายละเอียดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาได้

การนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนนั้น สถานศึกษาหรือครูผู้สอนสามารถนำรายละเอียดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของตนเองในกลุ่มสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปวางแผนจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวในท้องถิ่นของตนเอง โดยครูผู้สอนสามารถจัดทำได้หลายลักษณะ เช่น จัดทำรายวิชาเพิ่มเติมซึ่งครูผู้สอนอาจจัดทำรายวิชาที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานหรือรายวิชาที่เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมของสถานศึกษานั้น ๆ ก็ได้ ในการจัดทำครูผู้สอนอาจปรับปรุงพัฒนารายวิชาเดิมที่มีอยู่หรือจัดเป็นรายวิชาใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานเรียนรู้ระดับชั้นนั้นๆ ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริมบูรณาการในรายวิชาต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับชั้นนั้นๆ ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนอาจเชิญวิทยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือพานักเรียนออกไปนอกห้องเรียนเรียนรู้ตามสภาพจริงได้จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เมื่อดำเนินการเสร็จแล้วครูผู้สอนควรประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้และประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้และประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา รวมทั้งควรปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

แผนภูมิที่ 2 แนวทางการดำเนินการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของกระทรวงศึกษาธิการ

จากแผนภูมิที่ 2 แนวทางการดำเนินการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีขั้นตอนที่สอดคล้องกับการดำเนินงานการจัดทำหลักสูตรระดับท้องถิ่นที่สถานศึกษานำไปปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 1 (2551:22) ได้เสนอแนวทางดังนี้

1. ดำเนินการในรูปคณะกรรมการระดับสถานศึกษาประกอบด้วย อาทิ เช่น ผู้บริหาร ครู ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชนและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์หลากหลาย
2. วิเคราะห์กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่กำหนดไว้ เพื่อทราบถึงขอบข่ายรายละเอียดของเนื้อหาองค์ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น

3. วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อทราบจุดเน้นและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา
4. ศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา และชุมชนเพิ่มเติม เพื่อนำมาเป็นข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ขึ้น
5. จัดทำรายละเอียดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา โดยพิจารณาให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทและจุดเน้นของสถานศึกษา ซึ่งอาจทำได้โดย
 - 5.1 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้จำแนกตามสาระการเรียนรู้และช่วงชั้นหรือชั้นปี
 - 5.2 จัดทำรายละเอียดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สามารถดำเนินการได้ดังนี้
 - 5.2.1 ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ควรพิจารณาว่าสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นใดที่จะนำมาจัดการเรียนรู้ และจัดในชั้นปี ช่วงชั้นใด และควรต่อเนื่องไปถึงชั้นปี ช่วงชั้นใด
 - 5.2.2 จัดเป็นรายวิชาพื้นฐาน โดยพิจารณาว่าสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นใด ที่มีเนื้อหาเพียงเล็กน้อยก็สามารถสอดแทรกเข้าไปในหน่วยการเรียนรู้เดิม ที่มีความเกี่ยวข้องกันได้ หรือหากมีเนื้อหามากพอที่จะจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอีกก็สามารถทำได้ โดยการปรับลดน้ำหนักชั่วโมงในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสม
 - 5.2.3 จัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมโดยพิจารณาว่า สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นใด ที่มีเนื้อหามากต้องใช้เวลาเรียนค่อนข้างมาก ก็สามารถจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติมได้ แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และความต้องการทางการศึกษา
 - 5.2.4 ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริมหรือบูรณาการ โดยการจัดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีความเกี่ยวข้องกัน แล้วบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกัน
 - 5.3 นำไปจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน โดยครูผู้สอนสามารถทำได้โดยจัดทำสื่อการเรียนรู้ซึ่งอาจเป็นสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือเรียน หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ ฯลฯ หรือหนังสือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น CAI, E-book ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษา ค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ด้วยการเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้ พานักเรียนไปศึกษาเรียนรู้จากสภาพจริงในท้องถิ่น
 - 5.4 ประเมินผลการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นดังนี้
 - 5.4.1 ประเมินผลคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้
 - 5.4.2 ประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา
 - 5.4.3 ปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้
 - 5.5 สรุปรายงานการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เพื่อให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบผลการดำเนินการว่ามีจุดติดจุดเด่นอะไรบ้าง ควรปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาในส่วนใด

แนวทางในการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และความต้องการของท้องถิ่น ผู้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน อีกทั้งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของโรงเรียนภายใต้การดูแลรับผิดชอบในเขตพื้นที่การศึกษา ให้จัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกันในระดับชาติ นอกจากนี้จะต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน มีความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน เพื่อให้การจัดการศึกษาภายในท้องถิ่นบรรลุผลดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในเรื่องเกี่ยวกับชุมชน ท้องถิ่น โดยดำเนินการให้ฝ่ายต่าง ๆ อาทิ โรงเรียน ผู้ปกครอง ปรากฏในท้องถิ่น นักธุรกิจชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ได้แนวคิดมุมมองที่หลากหลายครอบคลุมเรื่องสำคัญที่ผู้เรียนในท้องถิ่นควรเรียนรู้และมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง ดังนั้นองค์ประกอบที่สำคัญของกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นมีดังนี้

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ความเป็นมาและขั้นตอนการดำเนินการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น

ส่วนที่ 2 เป้าหมายและจุดเน้น

ส่วนที่ 3 สารการเรียนรู้ท้องถิ่น

ส่วนที่ 4 การประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น

ส่วนที่ 5 การนำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

องค์ประกอบของกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ เป็นส่วนที่กล่าวถึง ความเป็นมาและขั้นตอนของการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน ควรประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา / ผู้บริหารส่วนราชการระดับท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษาในท้องถิ่น ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ครูผู้สอน ผู้แทนชุมชน เป็นต้น

2. วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลจากเอกสารและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อาทิ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รวมทั้งศึกษาสภาพแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง

บริบท สภาพปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในพื้นที่ เป็นต้น

3. ดำเนินการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น : ในการดำเนินการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นให้มีคุณภาพ จะต้องมีการวางแผนงานที่ชัดเจน เพื่อให้เห็นภาพการทำงานตลอดแนว ด้วยกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม

4. รับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง อาทิ ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ปราชญ์ในชุมชน และหน่วยงานธุรกิจ ฯลฯ เพื่อนำข้อคิดเห็นจากฝ่ายต่าง ๆ มาปรับปรุงกรอบหลักสูตรให้มีความเหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น

5. เสนอคณะกรรมการเขตพื้นที่ / คณะกรรมการระดับท้องถิ่นเพื่อความเห็นชอบ อนึ่ง การเรียกชื่อส่วนที่ 1 นี้ อาจจะใช้ชื่ออื่น ๆ ได้ เช่น บทนำ ความนำ เกริ่นนำ ความเป็นมา ฯลฯ

ส่วนที่ 2 เป้าหมายและจุดเน้น เป้าหมาย เป็นทิศทางการส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และความต้องการของท้องถิ่น โดยระบุถึงความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนาให้เกิดขึ้นในผู้เรียน

จุดเน้น เป็นความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะที่ท้องถิ่นตระหนัก สนใจ หรือให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาและหรือพัฒนาเป็นพิเศษ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

การได้มาซึ่งเป้าหมายและจุดเน้น เป้าหมายและจุดเน้น ได้มาจากการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์หลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ข้อมูลสารสนเทศสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น และจากการระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเน้นการมีส่วนร่วม

การเขียนเป้าหมายและจุดเน้น การเขียนเป้าหมายและจุดเน้น ควรเขียนให้เห็นทิศทางในการพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และความต้องการของท้องถิ่นมีความเป็นไปได้ในการนำสู่การปฏิบัติจริง และสามารถประเมินได้

ส่วนที่ 3 สารการเรียนรู้ท้องถิ่น สารการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ผู้เรียนควรเรียนรู้ซึ่งเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานระดับท้องถิ่นพัฒนาขึ้นโดยพิจารณาจากสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมา สภาพปัญหาชุมชน

วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม การงานอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและหวงแหนมรดกทางสังคมของบรรพบุรุษ มีความเป็นไทย สามารถดำรงชีวิตและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

การได้มาซึ่งสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ได้มาจากการวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและท้องถิ่นทั้ง 8 กลุ่มสาระ และจากการศึกษาข้อมูล สารสนเทศ สภาพปัญหา การเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน สังคมแล้วนำมาสังเคราะห์จัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อกำหนดเป็นสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น

การเขียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ควรกำหนดหัวข้อเรื่อง ขอบเขตเนื้อหา และประเด็นสำคัญที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยอธิบายในแต่ละประเด็นพอสังเขป ตลอดจนมีการเสนอแนะแหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้

ส่วนที่ 4 การประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนและการรายงานผลการศึกษาระดับท้องถิ่น เพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป้าหมายและจุดเน้นของกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น โดยการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย มีคุณภาพ เชื่อถือได้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของท้องถิ่น ในการกำหนด การประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น ควรดำเนินการ ดังนี้

1. มีแนวทางในการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามเป้าหมายและจุดเน้นทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และชั้นเรียน โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการเพียงพอที่จะให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และชั้นเรียนดำเนินการต่อไปได้

2. ระบุกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิธีการ เครื่องมือและเกณฑ์การประเมินที่ครอบคลุม สอดคล้อง และเหมาะสมกับเป้าหมายและจุดเน้นแต่ละข้อ

3. ใช้วิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินที่หลากหลายในแต่ละเป้าหมายและจุดเน้น

4. ระบุกิจกรรมการประเมินที่สำคัญที่สอดคล้องและเหมาะสมกับเป้าหมายและจุดเน้น

5. มีแนวทางในการนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ส่วนที่ 5 การนำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เขตพื้นที่ การศึกษาควรมีการนำเสนอแนวทาง วิธีการ และขั้นตอนแก่สถานศึกษาในการนำกรอบหลักสูตร ระดับท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

1. การนำเป้าหมายและจุดเน้น ไปใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์
2. การนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ไปใช้ในจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ เช่นการสอดแทรกในรายวิชาพื้นฐาน จัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม จัดเป็นกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน หรือจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียน
3. การนำแนวทางการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่นไปสู่การกำหนดการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ระดับสถานศึกษา และระดับชั้นเรียน

นอกจากนี้ควรเสนอแนะกิจกรรม วิธีการ หรือรูปแบบในการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายและจุดเน้น โดยมีรายละเอียด เพียงพอให้สถานศึกษาเห็นแนวทางที่ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้

3. แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ

ความเป็นมาของการบูรณาการ

ปัญหาการศึกษาของประเทศที่ผ่านมา พบว่า หลักสูตรและการเรียนการสอนแบบเดิมยึดเอาเนื้อหาวิชาเป็นหลัก และยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ทำให้ผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของการศึกษาไม่ เห็นความสัมพันธ์ของวิชาต่างๆ หรือเนื้อหาในประเด็นอื่นๆ และความสัมพันธ์ของวิชาที่เรียนกับ การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ผู้เรียนไม่เห็นประโยชน์ของสิ่งที่เรียน ขาดทักษะการ แก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตลอดตนการขาดความเชื่อมโยง หรือความรู้กับท้องถิ่น กับเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งเป็นที่มาของการปฏิรูปการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขภายใต้วิถีไทย และสามารถแข่งขันในสังคมโลก ซึ่งจาก พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว การศึกษาจึงต้องจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามความจริงของชีวิต ทั้งนี้เพราะ การทำงานใดๆ ไม่ได้ทำแยกเป็นวิชาเหมือนการเรียนการสอน และการทำงานจำเป็นต้องใช้ความรู้ จากหลายวิชา ปัญหาที่พบไม่ใช่ปัญหาของวิชาใดวิชาหนึ่ง แต่ปัญหาลักษณะขององค์รวม การจัดการศึกษาอันประกอบด้วย การจัดหลักสูตร และการเรียนการสอน จึงควรเป็นแบบบูรณาการ เพื่อตอบสนองความรู้และการนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน

ความหมายของการบูรณาการ

การจัดการศึกษาเป็นการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยการถ่ายทอดหลักการการศึกษาซึ่งอาจรวมถึงพระราชบัญญัติการศึกษา หรือนโยบายทางการศึกษา ลงสู่หลักสูตรและการสอน และแปลงไปสู่การปฏิบัติต่อไป สำหรับความหมายของการบูรณาการมีผู้ให้ความหมาย เช่น โจเซน (Johnsen 1994: 37) ได้ให้นิยามของการบูรณาการว่าหมายถึง การหาความสัมพันธ์ของเนื้อหา ในหลายวิชากับประเด็นหัวข้อที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจเป็นความคิดรวบยอดหรือปัญหาที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ส่วน ฆนาธิป พรกุล (2551: 57) ได้ให้ความหมายของการบูรณาการว่าหมายถึง การเชื่อมโยง ความรู้และประสบการณ์ทุกชนิด ที่บรรจุอยู่ในแผนหลักสูตรเป็นการเชื่อมโยงเป็นเส้นตรงระหว่าง หัวข้อและเนื้อหาต่างๆ ที่เป็นความรู้ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย และ ทิศนา แคมมณี (2548: 10) ได้ให้ความหมายของการบูรณาการว่า หมายถึง การทำให้ สมบูรณ์โดยการนำหน่วยย่อยๆ ที่สัมพันธ์กันมา ผสมผสานกันอย่างกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกันให้ ครบถ้วนสมบูรณ์ในตัวเอง ไม่ได้แยกเป็นส่วนๆ

ซึ่งจากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การบูรณาการ หมายถึง การผสมผสานเนื้อหาวิชา ที่มากกว่าหนึ่งรายวิชาในแง่มุมที่สัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดการความคิดรวบยอดและนำไปสร้างองค์ ความรู้เพื่อใช้แก้ปัญหาได้

รูปแบบและขั้นตอนการของการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการมีรูปแบบการดำเนินการ 2 ลักษณะ คือ การบูรณาการภายในรายวิชา และการบูรณาการระหว่างวิชา ซึ่ง วิเศษ ชินวงศ์ (2544: 29-30) ได้อธิบาย รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้ง 2 รูปแบบ ไว้ดังนี้

1. การบูรณาการภายในรายวิชา เป็นการนำเนื้อหาภายในรายวิชาเดียวกันไปสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง และให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้ และทักษะไปใช้จริงในบริบทที่มีความหมายซึ่งทำให้การเรียนของผู้เรียนมีความหมาย

2. การบูรณาการระหว่างวิชา เป็นการเชื่อมโยงหรือรวมศาสตร์ต่างๆ ตั้งแต่ 2 สาขาขึ้นไป ภายใต้หัวข้อเรื่อง (Theme) เดียวกัน เป็นการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ ความเข้าใจและทักษะในศาสตร์ หรือความรู้ในวิชาต่างๆ มากกว่า 1 วิชาขึ้นไป เพื่อแก้ปัญหาหรือแสวงหาความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง และใกล้เคียงกับชีวิตจริง แบ่งได้เป็น 4 รูปแบบ คือ

2.1 การสอนบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion) การสอนรูปแบบนี้ครูผู้สอนในวิชาหนึ่งสอดแทรกเนื้อหาของวิชาอื่นๆ เข้าไปในการสอนของตน การวางแผนการสอนและการสอนโดยครูเพียงคนเดียว

2.2 การสอนบูรณาการแบบคู่ขนาน (Parallel Instruction) การสอนตามรูปแบบนี้มีครูสอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป สอนต่างวิชากันต่างคนต่างสอน แต่ต้องวางแผนการสอนร่วมกันโดยมุ่งสอนหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด ปัญหาในเรื่องเดียวกัน (Theme Concept Problem) ระบุสิ่งที่สอนร่วมกันและตัดสินใจร่วมกันว่าจะสอนหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือปัญหานั้นๆ อย่างไร ในวิชาของแต่ละคน งานหรือการบ้านที่มอบหมายให้นักเรียนทำจะแตกต่างกันไปในแต่ละวิชา แต่ทั้งหมดจะต้องมีหัวเรื่อง ความคิดรวบยอดหรือปัญหาร่วมกัน

2.3 การสอนบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Onstruction) การสอนตามรูปแบบนี้คล้ายกับการสอนบูรณาการแบบคู่ขนาน กล่าวคือครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปสอนต่างวิชากัน มุ่งสอนในหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด ปัญหาเดียวกัน ต่างคนต่างแยกกันสอนเป็นส่วนใหญ่ แต่มีการมอบหมายงานหรือโครงการ (Project) ร่วมกันซึ่งจะช่วยเชื่อมโยงสาขาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน ครูทุกคนจะต้องวางแผนร่วมกันเพื่อที่จะได้ระบุว่า การสอนหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือปัญหานั้นๆ ในแต่ละวิชาเป็นอย่างไร และวางแผนสร้างโครงการร่วมกัน และกำหนดว่า จะแบ่งโครงการนั้นออกเป็นโครงการย่อยๆ ให้นักเรียนปฏิบัติในแต่ละรายวิชาอย่างไร

2.4 การสอนบูรณาการแบบข้ามวิชาหรือสอนเป็นคณะ (Trandisciplinary Instruction) การสอนตามรูปแบบนี้ ครูที่สอนวิชาต่างๆ จะร่วมกันสอนเป็นคณะหรือเป็นทีมร่วมกัน วางแผนปรึกษาหารือร่วมกัน และกำหนดหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือปัญหาร่วมกัน รวมทั้งร่วมกันดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้ง 2 รูปแบบ ได้แก่การบูรณาการระหว่างวิชา และการบูรณาการในวิชาเป็นไปอย่างมีระบบ ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการควรมีขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอน 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดเรื่องที่จะสอน โดยการศึกษาหลักสูตรและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกัน เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวเรื่อง (Theme) ความคิดรวบยอด หรือปัญหาในการสอน วิธีนี้เหมาะกับ Infusion Instruction และ Parallel Instruction หรืออาจกำหนดเรื่องที่จะสอนจากการเลือกจุดประสงค์ รายวิชา 2 รายวิชา แล้วนำมาสร้างเป็นหัวเรื่อง ความคิดรวบยอดหรือปัญหาในการสอนซึ่งเหมาะสมกับ Multidisciplinary Instruction และ Trandisciplinary Instruction ในการเลือกหัวเรื่อง อาจใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตรหรือเอกสารประกอบหลักสูตร เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ระดมสมองของครูและนักเรียน
3. ศึกษาความต้องการของนักเรียน
4. หัวเรื่องที่สัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตจริง

ขั้นที่ 2 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการสอนโดยการกำหนดความรู้และความสามารถที่ต้องการจะให้เกิดแก่ผู้เรียน ซึ่งควรเขียนให้ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การจัดกิจกรรมและการประเมินผล

ขั้นที่ 3 การวางแผนการสอน เป็นการกำหนดรายละเอียดของการสอนตั้งแต่ต้นจนจบ โดยการเขียนแผนการสอนซึ่งอาจจัดในรูปแบบการสอนรายวิชา และแผนการสอนรายชั่วโมงรวมทั้งระบุทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ อุปกรณ์ หรือวัสดุที่ต้องใช้

ขั้นที่ 4 ปฏิบัติการสอน เป็นขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่กำหนดในขั้นที่ 3 รวมทั้งการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ความสอดคล้องสัมพันธ์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลสำเร็จของการสอนตามจุดประสงค์ โดยมีการบันทึกจุดเด่น จุดด้อยของกิจกรรมไว้สำหรับการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 5 การประเมินผล เป็นการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน และการบรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้โดยการใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง เช่น สังเกตการปฏิบัติงาน ตรวจสอบผลงาน ทดสอบและสัมภาษณ์ ซึ่งควรนำมาพิจารณาร่วมกับผลการบันทึกจุดเด่น จุดด้อยของกิจกรรมที่ได้บันทึกไว้ในขั้นตอนที่ 4 เพื่อนำมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

จากขอบข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการทั้งด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่กล่าวมา พอจะชี้ให้เห็นว่า การบูรณาการหลักสูตรนั้นช่วยจัดความซ้ำซ้อนของเนื้อหา และก่อให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างความคิดรวบยอดในสาขาวิชาต่างๆ ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการนั้น ผู้สอนต้องใช้วิธีการสอนที่หลากหลายโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้เกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้จากห้องเรียนสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เมื่อผู้เรียนสามารถนำความรู้จากการเรียนไปแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ จึงทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนเป็นผลที่ตามมาอีกด้วย

4. แนวคิดการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความหมายของการจัดการเรียนรู้ ลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ หลักการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทักษะการจัดการเรียนรู้ ประเภทของการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบวิธีการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระท้องถิ่น มีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ได้มีนักวิชาการหลายท่าน) ชูศรี ต้นพงศ์ (2544:8) สุวิทย์ และอรทัย มูลคำ (2545: 13) องค์การแพธ (PATH) (มปป.:34) วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2552:91-92) ได้ความหมาย สรุปได้ว่าเป็นการจัดการกิจกรรมในชั้นเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยผู้เรียนจะทำกิจกรรมที่อาศัยกระบวนการ เช่น ฟัง อ่าน พูด เขียน โยงความสัมพันธ์ สัมผัส รับรู้ วิเคราะห์ ทดลอง ปฏิบัติด้วยตนเองให้มากที่สุดสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองเปรียบเทียบ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ดังกล่าว ผลการเรียนรู้อาจอยู่ในรูปของความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การประเมินผล ฯลฯ การจัดดำเนินการของผู้สอนอาจอยู่ในรูปบรรยาย อธิบาย สาธิต หรือการปฏิบัติให้ดู ให้อ่านเนื้อหาสาระ ทำการอภิปราย ทำแบบฝึกหัด หรือทำการศึกษาจากสื่อต่างๆ เป็นการสร้างการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน ซึ่งผู้สอนจะต้องเอื้อความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเรียนรู้ และร่วมส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดการเรียนรู้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2552:91-92) ได้เสนอแนวคิดการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงให้ผู้เรียน ได้องค์ความรู้และสามารถเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงจากโลกภายนอก โดยการปรับเปลี่ยนให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการคิดที่เป็นระบบซึ่งผู้เรียนจะต้องมีโอกาสที่จะคิดใคร่ครวญ ทำกิจกรรมทบทวนพิสูจน์และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ฟังตนเองได้ สร้างสรรค์เพื่อส่วนรวมซึ่งแนวคิดสำคัญประกอบด้วย

1. การจัดการศึกษาและกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. ความรู้จะต้องมาจากการปฏิบัติจริง ส่วนทฤษฎีหลักการเป็นการส่งเสริม
3. การเรียนรู้เริ่มต้นที่ตัวผู้เรียน จากสภาพจริง
4. ความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เรียนและเวลาที่เหมาะสม
5. การเรียนรู้คือเวลาที่ผู้เรียนต้องการสิ่งนั้น

6. การเรียนรู้ต้องมีจุดหมาย มีระบบการดำเนินการที่ชัดเจน

7. ความสุขที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำกิจกรรม ด้วยบรรยากาศเป็นกันเองสร้างสรรค์สังคมแห่งการเรียนรู้ สร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ลักษณะการจัดการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ(2544:55) วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545:20) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดทุกข้อ โดยการจัดกิจกรรมต้องสร้างเสริมพฤติกรรมและทักษะทุกด้าน ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หรือจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วจะต้องสร้างมโนทัศน์ในสาระการเรียนรู้หรือเนื้อหาที่กำหนดอย่างชัดเจนครบถ้วนและทันสมัย

2. การฝึกกระบวนการที่สำคัญให้กับผู้เรียน เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก กิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการที่สำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้แสดงออกหรือปฏิบัติโดยใช้ร่างกาย ความคิด การพูดในการเรียนรู้ การปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติเป็นขั้นตอนติดตัวไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3. เหมาะสมกับธรรมชาติและวัยของผู้เรียน ผู้เรียนคือหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้ เพราะหากไม่มีผู้เรียนแล้วการเรียนรู้ก็จะไม่เกิดขึ้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องรู้พื้นฐานของผู้เรียนที่ตนสอนก่อนว่าเป็นอย่างไร แล้วคัดเลือกกิจกรรมการเรียนรู้

4. เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและชีวิตจริง สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย รวมถึงในห้องเรียนในโรงเรียนและในชุมชน ครูต้องมีข้อมูลว่ามีวิทยากรท้องถิ่นหรือแหล่งวิทยากรความรู้ใดบ้างที่ครูผู้สอนจะใช้ได้ เพราะมีกิจกรรมบางอย่างที่ครูต้องการนำมาใช้ แต่ทำไม่ได้เพราะขาดแหล่งวิทยากรที่สำคัญ หรือครูมีเวลาและสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมแต่ละเรื่องเพียงใด ครูควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาวะห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน โดยพยายามใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ได้มากที่สุด

5. เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นที่ประโยชน์จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ พยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีบทบาทสำคัญได้เข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ตื่นตัว ตื่นใจทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ ต้องดำเนินไปด้วยความเมตตากรุณาต่อผู้เรียนการที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้

ตระหนักถึงเวลาที่เหมาะสมที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้มีบทบาทเป็นผู้กระทำให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ รวมทั้งเกิดทักษะและพฤติกรรมตามจุดเน้นที่ต้องการ

หลักการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนเป็นการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้ที่จะเป็นพลังสำคัญของประเทศในอนาคตและเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพการศึกษาจะดีก็ต่อเมื่อการจัดการเรียนมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาความรู้ทักษะและทัศนคติตามประเด็นดังนี้ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2544:54) (กระทรวงศึกษาธิการ 2548:11-14) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ (Knowledge) ผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องต่อไปนี้

1.1 ผู้เรียนจะต้องได้เรียนรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงและหน้าที่ของสังคมโลก (World Social) เศรษฐกิจและสถาบันการเมือง (ได้แก่ ความรู้ทางสังคมวิทยา ความรู้ทางเศรษฐกิจและการเมือง)

1.2 ต้องเรียนรู้ธรรมชาติวิทยาของโลกและสภาวะการณ์ ต่าง ๆ ของโลกและหลักการขององค์ความรู้เกี่ยวกับมวลธรรมชาติทั้งปวง

1.3 ต้องเรียนรู้ในกระบวนการและผลผลิตของความพยายามในการสร้างสรรค์พัฒนาของมนุษย์ เช่นเรื่อง วาทกรรม ศิลปะทางกายภาพและทางจักษุประสาท โครงสร้างทางทฤษฎี)

2. การเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะ(Skill) จะต้องทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาความสามารถในเรื่องต่อไปนี้

2.1 ทักษะการคิดอย่างพิเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์ และการนำเสนอความคิด

2.2 ทักษะการสื่อสารที่ชัดเจนกับคนอื่น ๆ เช่น ระบบการคำนวณทางคณิตศาสตร์ และรูปแบบอื่น ๆ ของการแสดงออกและการนำเสนอ

2.3 ความมีเหตุผล เช่น ความสัมพันธ์ทางปริมาณ ความน่าจะเป็น สัดส่วน อัตราส่วน

2.4 การประเมินค่า การประเมินผล การจัดกลุ่มเข้าพวกและการใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 การรู้จักการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบของตน มีผลงานจากการทำงานที่น่าภาคภูมิใจในวิธีการดำเนินชีวิตส่วนตนและในโลกของการทำงาน

3. เจตคติ (Attitudes) จะต้องจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้มีการพัฒนาในเรื่องต่อไปนี

- 3.1 การมีค่านิยมในตนเอง ภาคภูมิใจในตนเองและความสามารถของตนเอง
- 3.2 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เพื่อก้าวไปสู่หนทางแห่งความสำเร็จ
- 3.3 มีแรงจูงใจที่จะทำงานทั้งส่วนตัวและหมู่คณะที่มีเป้าหมายร่วมกัน
- 3.4 ตระหนักในคุณค่าของคนอื่น และเคารพสิทธิของผู้อื่น
- 3.5 มีแรงจูงใจที่จะรับผิดชอบต่อตนเองและคนอื่น มีความรับผิดชอบทั้งตนเองและ

สังคม

ประเภทของการจัดการเรียนรู้

การจำแนกประเภทของการจัดการเรียนรู้สามารถจำแนกได้หลายแบบ ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้เกณฑ์ใดมาจำแนกในที่นี้ บุญชม ศรีสะอาด (2537:2-3) ได้จำแนกไว้ดังนี้

1. จำแนกโดยใช้จำนวนผู้เรียนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นเกณฑ์ สามารถจำแนกได้ 3 ประเภท คือ การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่ การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย การจัดการเรียนรู้แบบรายบุคคล

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่ มักมีผู้เรียนจำนวนมาก ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนเป็นแบบทางเดียว (One way) ผู้สอนมีบทบาทเกือบทั้งหมด ตัวอย่าง ได้แก่ การสอนแบบบรรยาย

1.2 การสอนแบบกลุ่มย่อย การสอนประเภทนี้ มุ่งให้ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ผู้สอนมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากขึ้น ตัวอย่าง ได้แก่ การสอนแบบอภิปราย การสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ การสอนแบบตัว

1.3 การสอนเป็นรายบุคคล เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีเรียนที่เหมาะสมกับความสนใจของตน เรียนไปตามความสามารถของตนเองและขณะเดียวกัน ผู้เรียนจะทราบความก้าวหน้าในการเรียนการสอนของตนเองอยู่เสมอ โดยหลักการจัดการเรียนรู้ของวิธีนี้ครูผู้สอนจะมีวิธีการเฉพาะแต่ละบุคคล ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ วิธีการจัดการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ ความก้าวหน้าเฉพาะหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ การจัดการเรียนแบบนี้ ได้แก่ การสอนแบบสัญญาการเรียนการสอนเฉพาะบุคคล

2. การจำแนกโดยใช้ปริมาณของบทบาทผู้สอนกับบทบาทผู้เรียนเป็นเกณฑ์ ซึ่งจำแนกได้ 4 ประเภทย่อย ดังนี้

2.1 การสอนที่ผู้สอนเป็นแกนหรือเป็นศูนย์กลาง จะเน้นบทบาทของผู้สอน เช่น การสอนแบบบรรยาย วิธีการสอนแบบสาธิต การสอนโดยทั่วไปจะต้องมีบทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในการสอนบรรยาย ขณะที่ผู้สอนบรรยาย ผู้เรียนจะมีบทบาทฟัง คิดตาม ตีความหมาย จดจำเนื้อหาสาระ จดบันทึกอาจกระทำบทบาทเหล่านี้ตลอดเวลาเช่นเดียวกับการบรรยายของผู้สอน การที่จัดว่าผู้สอนเป็นแกนหรือเป็นศูนย์กลาง พิจารณาได้ว่ากิจกรรมของผู้สอนสามารถก่อให้เกิดการเรียนรู้ ถ้าผู้สอนไม่บรรยายไม่สาธิตให้ดูก็ไม่เกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ และบทบาทของผู้เรียนเป็นบทบาทแบบเฉื่อย (Passive)

2.2 การสอนที่ผู้เรียนเป็นแกนหรือเป็นศูนย์กลาง เน้นบทบาทการทำกิจกรรมของผู้เรียนตัวอย่างได้แก่วิธีการสอนแบบปฏิบัติการ วิธีการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ วิธีการสอนแบบเป็นคู่ วิธีการสอนกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ วิธีการสอนเหล่านี้ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการกระทำกิจกรรมของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3 การสอนที่เน้นผู้เรียนและผู้สอนมีกิจกรรมร่วมกัน การสอนแบบนี้ได้แก่ การสอนแบบสัมมนา การสอนแบบการอภิปราย

2.4 การสอนที่ใช้อุปกรณ์พิเศษ เป็นการสอนที่จะต้องใช้บทบาทของการสอนเกือบทั้งหมดอยู่ที่โสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ โสตทัศนูปกรณ์นั้น ๆ ตามที่มีผู้สร้างบทเรียนสำเร็จไว้แล้ว

องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้

ในการเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ มีนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอองค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้สามารถสังเคราะห์ได้ประเด็น ในการสรุปได้ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2537:3) (วัฒนาพร ระงับทุกข์ 2545:23-25) (เขาวภา ทัศนชัยบุตร 2542:2-3)

1. มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ การเรียนรู้ที่ดีจะบอกถึงสิ่งที่คาดหวังจะให้ผู้เรียนได้รับหากครูไม่สามารถวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ หรือจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อกำหนดรูปแบบวิธีการและเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ครูไม่สามารถจัดการเรียนรู้ได้

2. สารการเรียนรู้ มีวิธีการสอนที่สามารถใช้ได้กับผู้เรียนลักษณะของเนื้อหาสาระที่จะสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

3. ผู้เรียน มีวิธีการสอนบางวิธีการที่สามารถใช้ได้กับผู้เรียนหลายวัย หลายประเภท บางวิธีที่เหมาะสมกับผู้เรียนบางวัย บางประเภท จึงต้องเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียนนั้น ๆ จะต้องดูความสามารถทางสติปัญญา (Learning Abilities) วิธีการเรียน (Style of Learning) ผู้เรียนแต่ละคนมีความต้องการในการเรียนที่แตกต่างกันออกไป และประสบการณ์เดิม

(Background of Experience)เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็วขึ้น หากผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานดีก็จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจรวดเร็วเนื่องจากเห็นความสำคัญของความรู้เดิมกับความรู้ใหม่

4. กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียนร่วมกับผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดเรียนรู้ตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องได้ปฏิบัติมากที่สุด ผู้สอนอาจช่วยเสริมให้สมบูรณ์ตามความเหมาะสม

5. สื่อวัสดุประกอบการสอน เป็นสิ่งที่จำเป็นในการช่วยเหลือให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้รวดเร็วขึ้นถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้นต้องเป็นสื่อการเรียนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้

6. สื่อวัสดุประกอบการสอน เป็นสิ่งที่จำเป็นในการช่วยเหลือให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้รวดเร็วขึ้นถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้นต้องเป็นสื่อการเรียนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้

7. การวัดและประเมินผล องค์ประกอบนี้จะช่วยให้ผู้สอนได้ทราบว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จได้มากน้อยเพียงใด ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์หรือไม่ ขณะเดียวกันก็จะทำให้ผู้เรียนได้ทราบผลการปฏิบัติงานของตนเองด้วย เพื่อได้ปรับปรุงให้ดีขึ้น ผู้สอนจึงต้องทำการวัดผลประเมินผลทุกครั้งการสอน เพื่อได้ทราบผลและนำมาปรับปรุงทั้งวิธีการจัดการเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน

8. เวลา เรื่องเวลาก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญหนึ่งที่เป็นองค์ประกอบที่เกื้อหนุนต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ควรจัดเวลาให้เหมาะสมกับมาตรฐานการจัดการเรียนรู้และควรจัดเวลาให้เหมาะสมกับกับศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนอาจให้ระยะเวลาการจัดการเรียนรู้ไม่เท่ากัน ดังนั้นครูผู้สอนอาจต้องคำนึงเป็นอย่างมากก่อนที่จะวางแผนการจัดการเรียนรู้สู่ผู้เรียน

9. บรรยากาศและสถานที่ สถานที่ที่ใช้เรียนก็จัดได้ว่าเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างการเรียนรู้เป็นสถานที่ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ยืนนั่งได้สะดวกหรือสะดวกต่อการทำกิจกรรม มีอากาศที่ถ่ายเทได้สะดวก มีกิจกรรมที่สามารถได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้อย่างพอเพียง หากสถานการจัดการเรียนรู้ นั้นเป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นก็จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

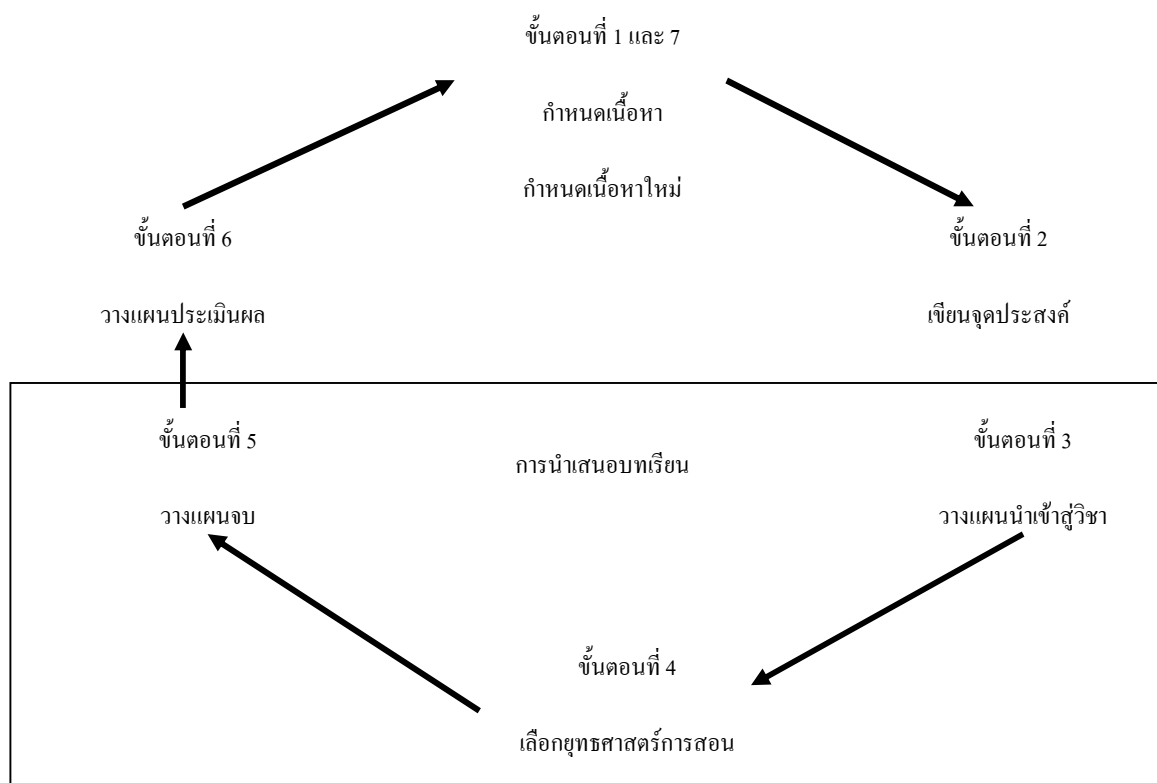
10. จำนวนผู้เรียน ที่จะเป็นจะต้องคำนึงเป็นอย่างมากผู้เรียนมีจำนวนมากน้อยเพียงใด กิจกรรมใดที่ความเหมาะสมที่จะจัดให้กับผู้เรียนตามจำนวนที่มีอยู่ จำนวนผู้เรียนดังกล่าว มีความเหมาะสมหรือไม่

11. ครูหรือผู้สอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ขาดไม่ได้ในการจัดการเรียนรู้ บุคลิกภาพ และความสามารถของครูมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมาก ครูจะต้องมีความรู้ความสามารถ ในเนื้อหาวิชา และมีเทคนิควิธีการในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร

ทักษะการจัดการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้จะต้องมีทักษะเฉพาะที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้บรรลุตามเป้าหมาย สามารถจำแนกทักษะการจัดการเรียนรู้ ซึ่ง ชาญชัย อัจฉริยสมาจาร(2545:15-20)จำแนกออกเป็น ทักษะก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre-instructional) ทักษะระหว่างการจัดการเรียนรู้ (Instruction) และ ทักษะหลังการจัดการเรียนรู้ (Post- instructional) ได้ดังนี้

ทักษะก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre- instructional) การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ คือ การวางแผน ครูจะต้องวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้ดีเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่ดี แต่ทักษะอะไร ที่จำเป็นเพื่อการวางแผนที่ดีในการตอบคำถามดังกล่าว กระบวนการอะไรที่สามารถให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ กระบวนการที่ใช้จัดการเรียนรู้จะลำดับขั้นตอนอย่างไรจึงเหมาะสม ครูจะต้อง เรียงลำดับในการจัดการเรียนรู้ ครูจะต้องพิจารณาในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ เนื้อหาอะไร ผลการเรียนรู้ที่พึงประสงค์คืออะไร อุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้ที่จำเป็นคืออะไร วิธี ที่ดีที่สุดในการสอนที่จำเป็นคืออะไร ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับการเรียนรู้ที่มี มุ่งหมายคืออะไร ควรจะจับบทเรียนอย่างไร ควรประเมินผู้เรียนอย่างไร กระบวนการวางแผน พื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน ที่สามารถนำไปใช้ในห้องเรียนได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 กระบวนการวางแผนพื้นฐาน 7 ขั้นตอน

กระบวนการวางแผนที่จำเป็นดังกล่าวสามารถแสดงเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เกี่ยวกับการเลือกเนื้อหาที่จะสอน เนื้อหาสามารถกำหนดได้โดยการวิเคราะห์ผลการเรียนและคู่มือหลักสูตร โดยการตรวจสอบหนังสือเรียนที่ได้โดยการวิเคราะห์ผลการเรียนและคู่มือหลักสูตร โดยการตรวจสอบแบบเรียนที่ได้รับการเสนอแนะ หรือโดยการวิเคราะห์ ความต้องการของนักเรียน ปกติความต้องการของนักเรียนมักถูกกำหนดจากการประเมินความต้องการของนักเรียน ปกติความต้องการของนักเรียนมักถูกกำหนดจากการประเมินการเรียนที่ผ่านมาโดยศึกษาในชั้นที่ 6 และจากการสังเกตการณ์เรียนในชั้นเรียนในระหว่างบทเรียนต่าง ๆ ที่ผ่านมา

ขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นที่จะต้องตัดสินใจว่านักเรียนจะต้องรู้อะไร และความพัฒนาเจตคติ และค่านิยมอะไรที่เกี่ยวกับเนื้อหานั้นสิ่งที่จำเพาะเหล่านี้ถูกระบุในจุดประสงค์ของบทเรียน และ ความแสดงออกในรูปของพฤติกรรม หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการนำเสนอที่เร้าความสนใจ จุดประสงค์

ควรระบุอย่างแน่ชัดว่านักเรียนควรสามารถทำอะไรได้ภายหลังจากที่นักเรียนเรียนจบหน่วยการเรียนรู้แล้ว

ขั้นตอนที่ 3 การนำเข้าสู่บทเรียน จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้รับความสนใจ ใคร่อยากที่จะเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 4 เป็นการเลือกยุทธศาสตร์การสอน เป็นแบบแผนอย่างหนึ่งจะต้องเลือกยุทธศาสตร์การสอนให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และสิ่งแวดล้อมของผู้เรียนให้ได้มากที่สุด การเลือกดังกล่าวจะถูกกำหนดจากความรู้ของครูผู้สอนที่ผ่านมาเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้จากการสังเกตในชั้นเรียนที่ผ่านมา

ขั้นตอนที่ 5 เกี่ยวข้องกับการจบการเรียนการจบต้องวางแผนเพื่อว่าเนื้อหาของบทเรียนมีความหมายและสามารถเข้าใจได้อย่างเต็มที่ สิ่งดังกล่าวหมายถึงการจบบทเรียน

ขั้นตอนที่ 6 ครูผู้สอนจะต้องพิจารณาว่าได้ประสบผลสำเร็จได้ดีเพียงใด ครูผู้สอนจะต้องพิจารณาว่าผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งจำเพาะที่ครูผู้สอนได้เขียนไว้ในจุดมุ่งหมายว่าผู้เรียนบรรลุหรือไม่ การประเมินไม่ใช่เป็นการจบของกระบวนการแต่นำผลที่ได้ไปเริ่มต้นใหม่ในขั้นที่ 7 และ 1 ตามลำดับการตรวจสอบทักษะก่อนการจัดการเรียนรู้และกระบวนการวางแผนการจัดการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าเป็นความรับผิดชอบที่สำคัญดังนี้ ต้องทำการสังเกต เขียนจุดประสงค์เลือกอุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ วางแผนเร้าความสนใจผู้เรียนที่เหมาะสม เลือกยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม วางแผนการจบกระบวนการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม กำหนดและพัฒนาการประเมินที่เหมาะสม

การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระท้องถิ่น

การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระท้องถิ่นนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ไว้หลายแนวทางด้วยกันคือ

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2544:156-158) ได้เสนอว่าการจัดการเรียนรู้ที่นำสาระท้องถิ่นสู่ชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสมนั้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี โดยเริ่มตั้งแต่การบูรณาการสาระท้องถิ่นเข้าสู่หลักสูตรสถานศึกษาหรือที่เรียกว่าหลักสูตรบูรณาการ(Integrate Curriculum) คือหลักสูตรที่นำเอาเนื้อหาและสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเข้ามาหลอมรวมกันทำให้เกิดเอกลักษณ์ในการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรโดยรวม จากนั้นก็นำมาจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการบูรณาการที่เรียกว่า การเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrate Instruction) คือการที่เน้นองค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์ความรู้ของรายวิชา และเน้นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญยิ่งกว่าการบอกเนื้อหาของครู ดังนั้นการจัดการเรียนรู้

แบบบูรณาการครูผู้สอนจะต้องเตรียมให้การสอนได้ตามเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับหลักสูตรได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้กับหลักสูตรบูรณาการ

หลักสูตร	การจัดการเรียนรู้	ผลที่เกิดขึ้น
บูรณาการ	บูรณาการ	ดีที่สุด
ไม่บูรณาการ	บูรณาการ	ดี
บูรณาการ	ไม่บูรณาการ	พอใช้
ไม่บูรณาการ	ไม่บูรณาการ	ต้องปรับปรุง

จากตารางจะเห็นได้ว่าในกรณีที่มีการบูรณาการทั้งหลักสูตรและการเรียนการสอน ผลที่เกิดขึ้นย่อมเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในขณะการบูรณาการไม่เกิดขึ้นในเรื่องใดเลย ผลที่เกิดขึ้นย่อมไม่เป็นที่พึงปรารถนาและต้องมีการปรับปรุง สำหรับการบูรณาการที่เกิดขึ้นเพียงเรื่องเดียวโดยหลักการแล้ว โดยหลักการแล้วการบูรณาการการจัดการเรียนรู้ย่อมมีความพอใจมากกว่าการบูรณาการหลักสูตรเพียงอย่างเดียวเพราะอย่างน้อยการจัดการเรียนรู้ก็มีความสัมพันธ์กับผู้เรียน ดังนั้นการเรียนการสอนแบบบูรณาการจึงเป็นการเชื่อมโยงศาสตร์หรือเนื้อหาสาระต่างๆทั้งที่อยู่ในท้องถิ่นหรือสิ่งที่ผู้เรียนต้องรู้เข้าผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดความรู้ที่มีความหมาย มีความหลากหลายและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน

รัตนะ บัวสนธ์ (2535: 7) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

1. ครูเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในกรณีนี้บทบาทการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ภายใต้การกระทำของครูซึ่งเป็นตามลักษณะของกิจกรรมที่ได้จากการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั่นคือ ครูเป็นตัวแทนของปราชญ์ท้องถิ่นทำหน้าที่ถ่ายทอด

2. ปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนแทนที่โรงเรียนจะให้ครูดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญา ก็เปลี่ยนเป็นปราชญ์ท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นผู้สอนหรือครูแทน รวมทั้งให้ปราชญ์ท้องถิ่นทำหน้าที่ประเมินผลการเรียนของนักเรียน โดยมีครูเป็นผู้ดูแลสนับสนุนอยู่ข้างนอกเท่านั้น ทั้งนี้ต้องพิจารณาเงื่อนไขความเหมาะสมในเรื่องของเวลาและความสะดวกของปราชญ์ชาวบ้านด้วยสรุปแนวทางในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สามารถกระทำได้ 2 รูปแบบคือ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสู่ผู้เรียนในโรงเรียน

และการนำผู้เรียนออกไปหาแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยบุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้วางแผนการบูรณาการความรู้ในท้องถิ่นให้เข้ากับการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

สำเนียง สร้อยนาคนพงษ์ (2535:28 อ้างถึงใน ศึกษา พลศรี.2550: 30) กล่าวถึงการนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนไว้ ดังนี้ การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ควรมองที่บุคคลหรือกิจกรรม แต่ควรมองที่ระบบความคิดของชาวบ้าน การสั่งสมความรู้ศึกษาสภาพของชาวบ้าน การสั่งสมความรู้ศึกษาสภาพของสังคม สภาพแวดล้อมว่ามีปัจจัย มีเหตุผล มีเกณฑ์อย่างไร ที่จะทำให้เกิดความคิดนั้นพยายามวิเคราะห์หาปัจจัยร่วมของประเด็นต่างๆ และที่สำคัญมีการถ่ายทอดและมีการเรียนรู้อย่างไร ซึ่งการศึกษาควรจะไปจัดระบบการถ่ายทอดของชาวบ้าน โดยเฉพาะเนื้อหาข้อมูลที่มีอยู่แล้วตามศูนย์ข้อมูลท้องถิ่นต่างๆ ให้มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นสำรวจว่ามีเรื่องใดอยู่บ้างต้องหาข้อมูลอะไรเพิ่มเติมบ้าง รวมถึงการตรวจสอบข้อมูลว่ามีความเชื่อถือเพียงใดแล้วประมวลข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์เป็นการสานต่อ ช่วยสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยพยายามให้เกิดความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ที่ทำงานพัฒนาและทำงานในหมู่บ้าน ส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้าร่วมในการศึกษาปัญหาท้องถิ่นทุกชั้นตอน เพื่อให้เกิดกระบวนการประสานงาน การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างชาวบ้านด้วยกันเอง หรือระหว่างชาวบ้านกับนักวิชาการจากสถาบันการศึกษาแล้วกลั่นกรองวิเคราะห์วิจัย พัฒนาให้เครือข่ายการเรียนรู้ (Learning Networks) เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนได้แก่ กำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา วิธีสอน ผู้เรียน สถานที่เรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเผยแพร่ เวลาเรียน การวัดประเมินผล ดังแผนภาพประกอบ

มาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540: 13) ได้สรุปแนวคิดในการนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้

1. โรงเรียนเป็นผู้นำกิจกรรม หรือเนื้อหาสาระที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นไปจัดการเรียนการสอนหรือพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาในโรงเรียน ให้เด็กได้เรียนรู้โดยคัดเลือกเนื้อหาหรือกิจกรรมให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

2. โรงเรียนเชิญเจ้าของภูมิปัญญาได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน ช่างเทคนิคชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542: 184-185) กล่าวถึงการนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเข้าสู่ระบบการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้ คือ จัดให้มีระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการใช้หลักสูตรท้องถิ่นในสถาบันการศึกษา โดยให้หลักสูตรมีสถานภาพเท่าเทียมกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกน เช่น การจัดแบ่งกลุ่มประสบการณ์ กลุ่มวิธีและกลุ่มภูมิปัญญาไทย รุ่ง แก้วแดง (2543: 230) ได้เสนอแนวทางการนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ว่า เพื่อไม่ให้ภูมิปัญญาไทยสูญหายไปจากวิถีชีวิตของคนไทย กระบวนการที่จะทำให้ภูมิปัญญาไทยฟื้นคืนชีพกลับมาใช้ชีวิตชีวาอีกครั้งก็คือ กระบวนการศึกษาสิ่งที่เราต้องช่วยกันคิดก็คือจะนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นกลับสู่ระบบการศึกษาไทย โดยนำเอาวิธีการสอนที่มีลักษณะเหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน คือวิธีสอนเป็นการสอนแบบตัวต่อตัวหรือเป็นรายบุคคล วิธีสอนที่เป็นการสอนด้วยความรักเป็นการสอนโดยการปฏิบัติและเป็นการสอนจากของจริง

บันเทิง ทานะพันธ์ (2544: 48) ได้กล่าวถึงการนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมาใช้จัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. สำรวจข้อมูลกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตลอดจน สถานที่ แหล่งความรู้ แหล่งวิชาการในชุมชนในท้องถิ่นแล้วจัดเป็นทำเนียบไว้โดยจำแนกเป็นสาขาองค์ความรู้

2. นำข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในระดับชั้นเรียน ระดับโรงเรียน หรือระดับท้องถิ่น โดยกำหนดเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดคาบเวลา แนวการจัดกิจกรรมการเรียน สื่อวิธีการวัดประเมินผล แลเครื่องมือให้ชัดเจน

3. นำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่ได้ในข้อ 2 นำมาจัดทำเป็นแผนการสอนรายคาบ โดยระบุจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม เพื่อให้การวัดผลมีความชัดเจนตามไปด้วย

4. สำหรับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น โดยเน้นให้นักเรียนได้รับความรู้ และประสบการณ์ในการเรียนให้มากที่สุด ให้ผู้เรียนสร้างความตระหนัก และเกิดความภูมิใจในภูมิปัญญาไทยรู้จักคิดวิเคราะห์ ตลอดจนการนำมาประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตได้เป็นอย่างดี

ภัทรวดี อุดมมงคล (2546: 75) ได้กล่าวถึงการนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมาใช้ในการกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ว่า การนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน คือ การสร้างคุณภาพของครูในสถานศึกษาการเชิญปราชญ์ชาวบ้านมาสอนในโรงเรียน การให้ผู้เรียนออกไปเรียนรู้ชุมชน ซึ่งเป็นกระบวนการที่โรงเรียนมัธยมศึกษาจะนำไปใช้เช่นกัน สมหมาย สว่างวัฒนารักษ์ (2546: 54) ได้กล่าวถึงการนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. โรงเรียนเป็นผู้นำกิจกรรมเนื้อหาสาระที่เป็นกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรขึ้นในโรงเรียน โดยคัดเลือกเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

2. การนำสิ่งที่เป็นองค์ความรู้ในท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนออกไปสำรวจข้อมูลแล้วนำมาจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนนำเอาความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาสอดแทรกในเนื้อหาวิชาและจัดเป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

3. การจัดกิจกรรมเพื่อนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ ครูผู้สอนสามารถดำเนินกิจกรรมเพื่อนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ได้ ดังนี้

3.1 พัฒนาหลักสูตรร่วมกับผู้รู้ในท้องถิ่น

3.2 การให้นักเรียนไปฝึกงานที่บ้านของผู้รู้หรือสถานประกอบการในท้องถิ่น

3.3 การเชิญผู้รู้ในท้องถิ่นมาสอนในโรงเรียน

3.4 การนำสิ่งที่เป็นความรู้เฉพาะเรื่องมาสอดแทรกในเนื้อหาที่สอน แล้วจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ และวิธีการวัดผล ประเมินผล ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

3.5 ครูและนักเรียนสำรวจข้อมูลในท้องถิ่น แล้วนำมากำหนดจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน

3.6 การจัดพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นขึ้นเพื่ออนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อให้ นักเรียนได้ศึกษา ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมจัดทำ แล้วครูจัดกระบวนการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เป็นองค์ความรู้ของท้องถิ่นกับวิทยาการสมัยใหม่

3.7 ครูเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมแห่งชาติ (2542: 21-22) กล่าวถึงการนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสู่การเรียนการสอน มีกิจกรรมการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร ศึกษาวิเคราะห์หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เวลาเรียน แนวดำเนินการและการวัดผล การประเมินผลและการติดตามผล ว่ามีส่วนใดบ้างที่กำหนดเนื้อหาสาระเกี่ยวกับชุมชนหรือท้องถิ่น

2. ศึกษาคำอธิบายงานต่างๆ วิเคราะห์เนื้อหาสาระที่จะต้องจัดให้นักเรียนได้รู้กิจกรรมการเรียนการสอนและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแต่ละงาน แล้วพิจารณาเนื้อหาสาระใดมีกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่ควรให้นักเรียนได้เรียนรู้

3. ออกแบบเก็บข้อมูลกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่จะนำมาใช้ในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4. การสำรวจและบันทึกข้อมูลกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

5. จัดทำเพิ่มข้อมูลกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมีกิจกรรมที่ควรดำเนินการดังนี้ คือ

5.1 พิจารณาว่าถ้าจะเก็บรวบรวมข้อมูลกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามที่วิเคราะห์ได้จากการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร มีข้อมูลสำคัญๆ อะไรบ้างที่ควรให้นักเรียนศึกษา

5.2 สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

5.3 วางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

5.4 นำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมาจัดทำเพิ่มข้อมูล

6. ศึกษาวิเคราะห์คำอธิบายทุกงาน ในกลุ่มสาระฯและจัดทำกำหนดการสอน

7. เตรียมการสอน โดยการเขียนแผนการสอนกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่มีสาระสำคัญการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร

8. สอนตามแผนการสอนที่เตรียมไว้

9. วัดและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ตามแผนการสอน และบันทึกผลการประเมินสะสมไว้ เพื่อสรุปผลการประเมินจัดระดับคุณภาพปลายภาคเรียน

การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design)

การออกแบบการเรียนรู้ (Instructional Design) Wiggins Grant and McTighe (1998:86) เพื่อนี้ หล่อวัฒนพงษ์ (มปป.:1) (กระทรวงศึกษาธิการ 2552 :7-36) ได้กล่าวรายละเอียดของการออกแบบการเรียนรู้ไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการ รวมทั้งออกแบบเครื่องมือวัดประเมินผลเพื่อยืนยันว่าผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่เทียบเคียงไว้หรือไม่ การออกแบบตามแนวทาง Backward Design เป็นวิธีการหนึ่งที่มุ่งเน้นให้ผู้สอนเป็นผู้ชำนาญออกแบบหลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล โดยเริ่มจากวินิจฉัยปัญหาและความต้องการของผู้เรียน เพื่อออกแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน และเมื่อผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ จะต้องมีการประเมินผลว่าผู้เรียนได้เกิดความรู้ความเข้าใจในตามมาตรฐานการเรียนรู้ไว้จริง ผู้สอนจึงต้องกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และหลักฐานแสดงผลการเรียนรู้ให้ชัดเจนเสียก่อน จึงค่อยดำเนินการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่พึงประสงค์ วิธีการนี้สร้างความมั่นใจได้ว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรที่ปรากฏอย่างแท้จริง ตามรายละเอียดดังนี้

1. แนวการจัดการเรียนการสอน

1. ต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามมาตรา 22
2. ต้องยึดถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด
3. ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคน สามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ
4. ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้บูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละช่วงวัยการศึกษา

2. แนวการจัดการกระบวนการเรียนรู้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกฝนทักษะการคิด กระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ ใช้ความรู้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาของตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาเป็น เกิดนิสัยรักการอ่าน และการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระเรียนรู้ด้านต่างๆ ให้สมดุลกัน มุ่งปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชา

3. แนวการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

1. กำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้ สะท้อนให้เห็นถึงสาระสำคัญของการเรียนรู้ในแต่ละหน่วย
2. กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ที่เป็นเป้าหมายการเรียนรู้และเกณฑ์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของหน่วยนั้นๆ
3. กำหนดสาระสำคัญของหน่วยการเรียนรู้ ครอบคลุมทั้งสาระหลักและทักษะกระบวนการ ที่บ่งบอกว่าผู้เรียนต้องรู้อะไร และสามารถปฏิบัติอะไรได้บ้างในหน่วยนั้นๆ
4. ออกแบบขั้นตอนกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะตาม มาตรฐานการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในหน่วย รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประกอบด้วย
 - 4.1 กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
 - 4.2 กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะตามมาตรฐานการเรียนรู้
 - 4.3 กิจกรรมรวบยอด เพื่อแสดงว่าผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตามมาตรฐานที่กำหนดไว้
5. ออกแบบชิ้นงานหรือภาระงาน เพื่อสะท้อนพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนว่ามีความรู้ และทักษะตามมาตรฐานการเรียนรู้ในระดับใดบ้าง
6. กำหนดวิธีการประเมินผล และเกณฑ์การประเมินที่ครูและผู้เรียนช่วยกันกำหนด รวมทั้ง ออกแบบเครื่องมือวัดผลที่สอดคล้องกับวิธีการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน
7. กำหนดเวลาเรียนโดยระบุจำนวนชั่วโมงที่ใช้ตามจริงของแต่ละหน่วย
8. กำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพผู้เรียนโดยใช้รูปแบบ Rubric Assessment เพื่อจำแนกระดับคุณภาพและความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียนแต่ละคนให้ชัดเจน

4. คุณลักษณะของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่ดี

1. มีการกำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการคิดวิเคราะห์ และการประยุกต์ใช้ความรู้ ได้เหมาะสมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้
2. มีการกำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเน้นความแตกต่างและธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคน
3. มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้สะท้อนความรู้ความสามารถของตนเองตามข้อกำหนดในผลการเรียนรู้

4. มีการออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ระบุไว้
5. มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย แสดงกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้อย่างชัดเจน
6. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาพฤติกรรมด้านต่างๆ ตามที่บ่งชี้ไว้ในผลการเรียนรู้
7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สามารถคิดประยุกต์และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้เหมาะสมกับวัยและศักยภาพของผู้เรียน
8. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นชุมชน และจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้เรียน
9. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้และเกณฑ์การประเมินผลการจัดการเรียนรู้
10. มีการนำหน่วยการเรียนรู้ไปใช้จริง และมีการปรับแผนการจัดการเรียนรู้จนเกิดผลกับผู้เรียนตามที่คาดหวังจริง
11. มีการประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และสามารถชี้แนะ นำความรู้ไปเพื่อนครูทดลองใช้ในวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ได้จริง

5. วิธีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ(Backward Unit Design)

หลักการสำคัญของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ตามแนวทาง Backward Design จะเน้นความสำคัญไปที่เป้าหมายการเรียนรู้ และการบรรลุผลตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด โดยผู้เรียนต้องเกิดความเข้าใจที่ติดตัวอย่างยั่งยืน (Enduring Understanding) ทั้งนี้ผู้สอนต้องมีความสามารถในการออกแบบลำดับขั้นการเรียนรู้ที่จะพัฒนาผู้เรียนไปสู่จุดหมายที่พึงประสงค์ได้อย่างแท้จริง

ก่อนลงมือจัดทำหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วย ผู้สอนต้องวางแผนไว้ล่วงหน้าตามประเด็นความคิดที่สำคัญต่อไปนี้

1. ผู้เรียนควรเริ่มปฏิบัติการเรียนรู้ และดำเนินการเรียนรู้ตามวิธีการที่กำหนดไว้ในหน่วยอย่างไรบ้าง
2. ผู้เรียนจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ ทักษะ และกระบวนการเรียนรู้อะไรบ้าง ที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จในการสร้างองค์ความรู้หรือประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่
3. ผู้สอนจะดำเนินการอย่างไรให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ ทักษะและกระบวนการเรียนรู้เพียงพอต่อการลงมือปฏิบัติกิจกรรม

4. เมื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยจบสิ้นแล้ว ผู้เรียนต้องรู้อะไร และสามารถทำอะไรได้บ้างตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ทั้งมาตรฐานระดับช่วงชั้น และระดับรายชั้นปี

5. ผู้สอนจะทราบได้อย่างไรว่า ผู้เรียนแต่ละคนได้รู้อะไรและสามารถปฏิบัติสิ่งต่างๆ ได้ มีร่องรอยหลักฐานและภาระงานอะไรบ้างที่ใช้เป็นเครื่องมือประเมินผลอย่างหลากหลาย

6. ผู้สอนจำเป็นต้องทำอะไรบ้าง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดองค์ความรู้ตามที่ต้องการ โดยออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดลำดับแผนการเรียนรู้ให้ชัดเจน พร้อมทั้งระบุรูปแบบขั้นตอนกิจกรรมและแหล่งการเรียนรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดประสบการณ์แก่ผู้เรียน

7. ผู้สอนควรทำอะไรบ้าง ถ้าผู้เรียนยังไม่รู้ในสิ่งที่ควรรู้ หรือไม่สามรถปฏิบัติได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด เช่น จัดการสอนซ้ำ ช่อมเสริมเฉพาะกลุ่ม หรือออกแบบสื่อการเรียนรู้ใหม่ เป็นต้น

การวางแผนวิเคราะห์ประเด็นเหล่านี้ไว้ล่วงหน้า พร้อมทั้งดำเนินการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ เครื่องมือวัดประเมินผล และจัดเตรียมทรัพยากรต่างๆ ที่เป็นปัจจัยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน จะช่วยให้ผู้สอนประสบความสำเร็จ ในการจัดการเรียนการสอน และที่สำคัญ ผู้เรียนแต่ละคนจะมีร่องรอยหลักฐานชิ้นงานแสดงผลการเรียนรู้ที่ชัดเจน ซึ่งสะท้อนระดับความรู้ ความสามารถตามเป้าหมายที่ผู้สอนกำหนดเกณฑ์ไว้ เป็นที่ยอมรับได้ว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามพฤติกรรมบ่งชี้ในมาตรฐานการเรียนรู้จริง

6. การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ

การออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับตามข้อเสนอ Grant Wiggins and Jay McTighe (1998:86) แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเป้าหมายหลักของการเรียนรู้ (Identify desired goals) ผู้สอนต้องวิเคราะห์คำหรือวลีที่สำคัญตามที่บ่งบอกไว้ในมาตรฐานสาระการเรียนรู้ของรายวิชาที่นำมาออกแบบ และต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่า มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละข้อ รวมทั้งจุดมุ่งหมายสำคัญของรายวิชานั้นๆ ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ มีความเข้าใจและเกิดทักษะหรือเจตคติในเรื่องใดบ้าง โดยตั้งคำถามสำคัญ (Essential Questions) เพื่อกำหนดเป็นกรอบความคิดหลักกว่า เมื่อจบหน่วยการเรียนรู้แล้ว

1. ผู้เรียนควรรู้อะไร และมีความเข้าใจในหัวข้อความรู้หรือสาระการเรียนรู้เรื่องใดบ้าง

2. ผู้เรียนควรปฏิบัติและแสดงความสามารถในเรื่องใดบ้าง จนเป็นพฤติกรรมติดตัว คงทน หรือเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. สารสำคัญที่ควรค่าแก่การเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ได้แก่เรื่องอะไรบ้าง เพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพทั้งการทำงานหรือการเรียน ต่อในช่วงชั้นที่สูงขึ้น

4. ผู้เรียนควรมีความรู้และเกิดความเข้าใจที่ลุ่มลึกยั่งยืน เกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้างที่จะ คิด ตัว ผู้เรียนและสามารถนำไปบูรณาการเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ผู้เรียนควรเรียนรู้ในสภาพจริงและ/หรือจัดทำโครงการตามสาระการเรียนรู้ใดบ้าง ที่จะเกิดประโยชน์สูงสุด

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดหลักฐานและวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ (Determine Acceptable Evidence) ระบุเครื่องมือและวิธีการวัดประเมินผล โดยเน้นการวัดจากพฤติกรรมการเรียนรู้รวบยอด (Performance Assessment) เพื่อประเมินว่าผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เป็นผลมาจากการมีความรู้ความเข้าใจตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ในเป้าหมายหลักของการจัดการเรียนรู้ได้จริงหรือไม่ ทั้งนี้ผู้สอนควร ดำเนินการวัดประเมินผลก่อนเรียน ในระหว่างเรียน และเมื่อสิ้นสุดการเรียน โดยใช้เครื่องมือการวัดประเมินผลย่อยๆ ทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบกับการรวบรวมหลักฐานร่องรอยของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแสดงออกอย่างครบถ้วน เช่น

1. การใช้แบบทดสอบย่อยๆ
2. การสังเกตความพร้อมทางการเรียน
3. การสังเกตการทำกิจกรรม การตรวจการบ้าน
4. การเขียนบันทึกประจำวัน (Learning Log)
5. การสะท้อนผลจากชิ้นงานต่างๆ เป็นต้น

ข้อพึงระมัดระวัง คือ การกำหนดหลักฐานของการเรียนรู้ที่เกิดกับผู้เรียนนั้น ต้องเป็นหลักฐานที่บ่งชี้ได้ว่า ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ด้วยวิธีการประเมินอย่างหลากหลาย และมีความต่อเนื่องจนจบสิ้นกระบวนการเรียนรู้ที่จัดขึ้น และหลักฐานการประเมินต้องมีความเที่ยงตรง เอื้อต่อการเรียนรู้ตามสภาพจริงของผู้เรียน ผู้สอนจึงควรตรวจสอบหลักฐานการเรียนรู้กับวิธีการวัดประเมินผลว่ามีความสอดคล้องสัมพันธ์กับผังการประเมิน : เพื่อตรวจสอบรายการหลักฐานการเรียนรู้และวิธีการวัดและประเมินผล หรือไม่ตามผังการประเมินดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การประเมินการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ

วิธีการประเมิน หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือประเภทแบบทดสอบ/ใบงาน			เครื่องมือประเภทชิ้นงาน/ภาระงาน/ร่องรอย		
	การเลือกคำตอบ ที่ถูกต้อง	การตอบอย่าง สั้นๆ	การเขียน แบบอัตนัย	การปฏิบัติงาน ภายในโรงเรียน	การปฏิบัติใน ชีวิตจริง	การสังเกตอย่าง ต่อเนื่อง
ความเข้าใจที่คงทน -ความรู้(K) -ทักษะ/กระบวนการ(P) -คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (A)						
ทักษะการเรียนรู้เฉพาะวิชา						
ทักษะการเรียนรู้ร่วมวิชา						

ขั้นตอนที่ 3 วางแผนการจัดกิจกรรมและเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ และมีหลักฐานที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ผู้สอนควรวางแผนการเรียนการสอน ตามประเด็นต่อไปนี้

1. ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะพื้นฐานอะไรบ้างจึงจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจหรือมีความสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนด
2. ผู้สอนจำเป็นต้องจัดกิจกรรมอะไรบ้างจะช่วยพัฒนาผู้เรียน ไปสู่เป้าหมายดังกล่าว
3. ผู้สอนควรใช้สื่อการสอนอะไรบ้างที่จะช่วยกระตุ้นผู้เรียนและเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้างต้น
4. การกำหนดขอบข่ายสาระการเรียนรู้ รูปแบบกิจกรรม และสื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกันหรือไม่ จะช่วยส่งผลต่อการวัดประเมินผลได้ชัดเจนหรือไม่ ผังการประเมิน : เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของกิจกรรม สื่อและการประเมินผลการเรียนรู้

ข้อควรคำนึงถึงในการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ

1. การกำหนดขอบข่ายสาระการเรียนรู้ที่มีคุณค่าที่ผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งนั้นควรเป็นสาระที่สัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาชาติ นโยบายการจัดการศึกษาของ เขตพื้นที่ และเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในธรรมนูญโรงเรียน หรือหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

2. ควรเป็นสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ในสภาพจริง (Authentic Learning) ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ด้วยการลงมือจัดทำโครงการตามความถนัดและความสนใจ

3. หลักฐานแสดงความเข้าใจอย่างยั่งยืนคงทน (Enduring Understanding) ของผู้เรียน ต้อง มีความตรงประเด็น มีความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่นสูง อันเกิดจากการวัดประเมินผล ตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ด้วยวิธีการหลากหลาย มีคุณภาพมาตรฐาน ถูกต้องตามหลักวิชา

4. ควรเลือกรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และเทคนิควิธีการสอน ที่ผ่านกระบวนการวิจัยทดลองใช้อย่างได้ผลมาแล้ว และเป็นกระบวนการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความสนใจ และความเป็นเลิศของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งส่งเสริมการให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง หลักของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่แท้จริง ชัชวาล ทองดีเลิศ (2547: 19) กล่าวว่าต้องนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ ซึ่งกระบวนการสำคัญอยู่ที่การปฏิบัติและเป็นการเรียนรู้มากกว่ารูปแบบ ก็ต้องพยายามไปให้ลึกถึงจิตวิญญาณหรือตัวคุณค่า โดยหลักสูตรสถานศึกษามีจุดมุ่งหมายจัดการศึกษาเพื่อชีวิตมุ่งส่งเสริมคุณภาพของพลเมืองให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีความรู้ความเข้าใจและเห็นคุณค่าในศิลปวิทยาการ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความรักความผูกพันในท้องถิ่นประกอบกับมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่นและประเทศชาติ การนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การนำคตินิยม ความเชื่อหรือหลักการพื้นฐานที่เกิดจากการสั่งสมและสืบต่อกันมาแต่บรรพกาล หรือขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปะ และจริยธรรมที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญ ความงดงาม และความเป็นระเบียบแบบแผนที่เคยยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา หรือวิธีการ การประกอบอาชีพในท้องถิ่นที่บรรพบุรุษเคยทำกันมาก่อนอย่างต่อเนื่อง หรือเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับยุคสมัยที่ชาวบ้านเกิดขึ้นเอง ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระของหลักสูตรมาให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมีนักวิชาการและผู้รู้ ให้ความเห็นเกี่ยวกับการนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมาใช้ในการกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะที่ต่างกันดังนี้

ประเวศ วะสี (2536: 16) ได้เสนอแนะแนวทางการนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมาสู่ระบบการศึกษาดังนี้

1. รัฐบาลประกาศนโยบายให้ระบบการศึกษาทั้งหมด ศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้ และทะนุบำรุงภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำหนังสือพิมพ์และสื่อในรูปแบบอื่นๆ ที่ว่าด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีจำนวนมากและคุณภาพเหมาะสม และให้นำมาใช้ในการจัดการศึกษาทุกระดับ
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ระบบการศึกษาทุกระดับทำการศึกษาศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา และมหาวิทยาลัยทำการศึกษาวิจัยภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งจะทำให้เกิดความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้นมาเต็มไปหมด ทำให้การรับรู้ของระบบการศึกษาสมบูรณ์ขึ้น อันจะมีผลกระทบต่อความรู้สึกรักและพฤติกรรมของชนชาติอย่างสำคัญ
4. ให้มีการสร้างตำราท้องถิ่น ทุกวันนี้โรงเรียนใช้ตำราที่แต่งไปจากส่วนกลางเป็นใหญ่ ควรเปิดโอกาสให้ครูที่อยู่ในท้องถิ่นสร้างตำราจากความรู้ท้องถิ่นดังกล่าวในตอนต้นๆ แล้วก็จะเห็นได้ชัดเจนว่าระบบการศึกษาของชาติต้องให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น และทำให้ชาติพลังความรู้จากของจริงขึ้นทั่วประเทศ
5. ปรับโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนอย่างน้อยส่วนหนึ่งให้เป็นโรงเรียนชุมชน โดยทำหน้าที 3 อย่าง คือ
 - 5.1 ศึกษาให้เข้าใจชุมชนตามที่กล่าวมาในข้อ 3
 - 5.2 เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารเพื่อพัฒนาชุมชน
 - 5.3 ให้การศึกษาทุกรูปแบบเพื่อชุมชน จากหน่วยงานราชการอื่นๆ จากภาคธุรกิจ และจากองค์กรพัฒนาเอกชน เข้ามาใช้เพื่อพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ขึ้นทั่วประเทศ
6. ปรับระบบการศึกษาทั่วไปรวมทั้งมหาวิทยาลัยด้วยให้เป็นการศึกษาที่สร้างรากฐานของความเป็นมนุษย์ที่แท้จริง โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ สังคม สิ่งแวดล้อมอย่างมีบูรณาการและโดยเรียนจากประสบการณ์ ความเป็นจริงในสังคมไทย การศึกษาศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เข้าไปในการศึกษาที่เป็นรากฐานของความเป็นมนุษย์
7. การกระทำดังกล่าวข้างต้นต้องการความคล่องตัว รัฐบาลควรจัดงบประมาณอุดหนุนทั่วไป ให้หน่วยงานต่างๆ ตัดสินใจการใช้เอง ส่วนรัฐประเมินผลงานและตรวจสอบความถูกต้อง
8. ส่งเสริมกลไกการทำงานอย่างไม่เป็นทางการและสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชน สิ่งที่ต้องกล่าวข้างต้นหลายอย่างทำให้ยาก ด้วยโครงสร้างการบริหารอย่างเป็นทางการ ให้ทุกระดับ ควรส่งเสริมให้ใช้กลไกการทำงานอย่างไม่เป็นทางการ (Nonformula Mechanism) คืออยู่ปฏิบัติงานต่างสังกัดรวมกันในกลุ่ม หรือชมรมหรือรูปอื่นที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งจะทำให้มีอิสระ คล่องตัว มีความต่อเนื่อง และมีพลังมากกว่ารัฐบาลควรจัดงบประมาณอุดหนุนองค์กรพัฒนาเอกชนให้ทำการส่งเสริมการศึกษากับภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชนจะช่วยเชื่อมต่อระหว่างชุมชนกับหน่วยงาน

ของรัฐให้ดีขึ้นและช่วยสานให้เกิดความต่อเนื่องในหน่วยงานของรัฐเอง ภาคธุรกิจควรใช้ทุนทรัพย์สนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชน หรือจัดตั้งมูลนิธิหรือสถาบันในรูปแบบเอกชนเพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า ให้มีการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่ระบบการศึกษาไทย

9. การเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยประสานกับจังหวัด ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอทุกแห่ง ขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลด้านภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีอยู่มากมายหลากหลายตามหมู่บ้านทั่วประเทศอย่างจริงจัง โดยการเดินทางไปสืบค้น

10. สอบถามข้อความร่วมมือจากชาวบ้านเพื่อให้ได้ข้อมูลมา และวิเคราะห์จัดระบบแล้วจัดพิมพ์ในรูปแบบของสื่อเอกสารหรือเผยแพร่อื่นๆ สำหรับการศึกษา ส่งเสริมเผยแพร่ ค้นคว้าและวิจัยในระดับลึกต่อไป

11. การศึกษา ค้นคว้า วิจัย โดยส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในเชิงพื้นที่ของภูมิปัญญาในแต่ละด้าน ในแต่ละท้องถิ่นอย่างแท้จริง ทั้งนี้โดยการเน้นให้มีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นพิเศษ

12. ส่งเสริมเผยแพร่ โดยการรวบรวมองค์ความรู้ที่เหมาะสมแล้วเลือกสรรอย่างพิถีพิถันระมัดระวังที่เหมาะสมในแต่ละประเด็น แต่ลักษณะนำมาจัดทำสื่อเพื่อทำการเผยแพร่ทางมวลชนทุกสาขาตามโอกาสอันเหมาะสม โดยมีเป้าหมายเผยแพร่ในประเทศเพื่อส่งเสริมให้ชาวบ้านนำความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านเหล่านั้นไปสืบทอดปรับปรุงให้ทันสมัย ส่วนการเผยแพร่ไปสู่ต่างประเทศเพื่อให้เห็นถึงศักดิ์ศรีอันดงามของปราชญ์ชาวบ้านไทย และเกียรติภูมิของชาวบ้านไทย และเกียรติภูมิของชาติไทยเป็นสำคัญ

13. การสนับสนุนคืนภูมิปัญญาให้แก่ชาวบ้าน โดยการยอมรับในความมีภูมิปัญญาของชาวบ้าน ไม่ดูถูกดูแคลนว่าเขาโง่เง่า ยอมรับในศักยภาพของชาวบ้านให้เป็นตัวอย่างของตัวเองให้มีอิสระสามารถตัดสินใจได้เองอย่างมีศักดิ์ศรี เลิกบงการ เลิกครอบงำชาวบ้าน โดยการยกย่องชาวบ้านให้กำลังใจในผลงานที่เค้าคิดเค้าทำ เป็นการส่งเสริมแรงใจให้เค้ามีความเชื่อมั่นว่าเค้ามีความสามารถในการช่วยตนเองได้อย่างเหมือนอดีตที่ผ่านมา ผู้สนับสนุนต้องเดินทางไปฟังชาวบ้านพูด ไปศึกษาความรู้กับชาวบ้าน ไปร่วมทำงานกับชาวบ้าน ช่วยเหลือสนับสนุนในกิจกรรมที่ชาวบ้านคิด ชาวบ้านทำด้วยความเคารพ

14. การประสานแผนเพื่อสร้างเครือข่ายการดำเนินงาน โดยการประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการร่วมมือกันไปศึกษาข้อมูล หากความรู้ด้านภูมิปัญญาชาวบ้านจากปราชญ์ชาวบ้านแล้วสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันของชาวบ้านแล้วสร้างเครือข่ายให้มีการเชื่อมโยง สืบทอด ปรับปรุง

ร่วมผนึกกำลังแบ่งงานกันทำ ตามศักยภาพของปราชญ์แต่ละท้องถิ่นแต่ละด้าน โดยหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนอย่างจริงจังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปรีชา ทูติยาภรณ์ (2548: 29; อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 42 - 43) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสู่สถานศึกษา ควรมี 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.1 ให้นักเรียนเสนอชื่อ บุคคล อาชีพหรือสถานประกอบการภายในท้องถิ่นที่นักเรียนมีความสนใจอยากเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งที่นำเสนอ

1.2 แสดงเหตุผลในการเลือกสิ่งที่ต้องการเรียนรู้

1.3 บันทึกรายชื่อสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ไว้

1.4 ร่วมกันคิดวิธีการในการเรียนรู้

2. วางแผนการเรียนรู้

2.1 ให้นักเรียนที่สนใจเรื่องเดียวกันเข้ากลุ่มด้วยกัน และช่วยกันวางแผนการเรียนรู้ กำหนดวิธีการเรียนรู้เช่น การร่วมสังเกตการณ์ การดูการสาธิต การทดลอง ปฏิบัติ การสัมภาษณ์การใช้แบบสอบถาม ฯลฯ

2.2 วางแผนปฏิบัติการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยกำหนดงานที่ต้องทำ กำหนดคนรับผิดชอบและกำหนดเวลา

2.3 นำแผนการเรียนรู้ปรึกษาครู

3. ปฏิบัติการเรียนรู้ตามแผน

3.1 ปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนด

3.2 บันทึกผลการเรียนรู้ไว้

4. นำเสนอผลการเรียนรู้หรือแสดงผลงาน

4.1 นักเรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ เสนอต่อครูและแลกเปลี่ยนระหว่างเพื่อน

4.2 แสดงผลการเรียนรู้ไว้ที่ป้ายนิเทศประจำห้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์และกำหนดเป็นขั้นตอน 5 ขั้นตอน โดยใช้ชื่อว่า “การจัดการเรียนรู้แบบ 5ส” โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. **ขั้นสังเกต** ซึ่งเป็นขั้นตอนการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นขั้นตอนที่นักศึกษาต้องใช้ทักษะการวิเคราะห์และสังเกตเพื่อการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
2. **ขั้นสำรวจ** เป็นขั้นตอนการสำรวจกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และศึกษารายละเอียดเพื่อนำมาบูรณาการกับสาระการเรียนรู้แกนกลาง
3. **ขั้นสร้างสรรค์** เป็นขั้นตอนที่นักศึกษาได้ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
4. **ขั้นสอน** เป็นขั้นที่นักศึกษานำแผนจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ไปใช้ในการสอนในโรงเรียน
5. **ขั้นสรุปผล** นักศึกษาร่วมกับผู้วิจัยประเมินผลการดำเนินการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงต่อไป

5. ประมวลการสอน

รายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา คณะศึกษาศาสตร์

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. รหัสและชื่อรายวิชา
462 201 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)
2. จำนวนหน่วยกิต
3 หน่วยกิต (2-2-5)
3. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา
หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและวิธีสอน เป็นวิชา บัณฑิตวิชาชีพครู
4. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน
อาจารย์ ดร.ศิริวรรณ วนิชวัฒนวรชัย
5. ภาคการศึกษา/ปีการศึกษา
ภาคการศึกษา ต้น ปีการศึกษา 2554
6. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite) (ถ้ามี)
-
7. สถานที่เรียน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
8. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด
พฤษภาคม 2553

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา
 - 1.1 สามารถบอกความหมาย ความสำคัญและองค์ประกอบของหลักสูตรได้

- 1.2 สามารถอธิบายพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรได้
- 1.3 สามารถระบุถึงผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรได้
- 1.4 สามารถอธิบายถึงทฤษฎีแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรได้
- 1.5 สามารถอธิบายกระบวนการพัฒนาหลักสูตรได้
- 1.6 สามารถอธิบายองค์ประกอบต่างๆของหลักสูตร และมาตรฐานของหลักสูตรได้
- 1.7 สามารถวิเคราะห์กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้
- 1.8 สามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่นได้
- 1.9 สามารถใช้หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนได้
- 1.10 สามารถวิเคราะห์และประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรได้
- 1.11 สามารถอภิปรายปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร

หมวดที่ 3 ลักษณะและการดำเนินการ

1. คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาความหมายความสำคัญและองค์ประกอบของหลักสูตร พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีและการปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น การใช้หลักสูตร การวิเคราะห์และการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร

2. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติงาน ภาคสนาม/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง
3.35 ชั่วโมง/สัปดาห์	-	5 ชั่วโมง/สัปดาห์	5 ชั่วโมง/สัปดาห์

3. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่จะให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล

จัดเวลาให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่มตามความต้องการ 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
อาจารย์ประกาศเวลาให้คำปรึกษาผ่านเว็บไซต์คณะ

หมวดที่ 4 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

1. คุณธรรม จริยธรรม

1.1 คุณธรรม จริยธรรมที่ต้องพัฒนา

ความรับผิดชอบต่อตนเอง และงานที่ได้รับมอบหมาย มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต ตลอดจนมีใฝ่รู้ใฝ่เรียนต่อการพัฒนาตนเอง

1.2 วิธีการสอน

สอนโดยวิธีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ซื่อสัตย์สุจริต

ให้ปฏิบัติงานศึกษา หลักการ รูปแบบ การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ การฝึกปฏิบัติ ร่วมกันเป็นกลุ่ม และรายบุคคล

1.3 วิธีการประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมกรรมการมาเรียน

สังเกตพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงาน

2. ความรู้

2.1 ความรู้ที่ต้องได้รับ

1.1 ความหมาย ความสำคัญและองค์ประกอบของหลักสูตรได้

1.2 พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรได้

1.3 ผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรได้

1.4 ทฤษฎีแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรได้

1.5 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรได้

1.6 องค์ประกอบต่างๆของหลักสูตร และมาตรฐานของหลักสูตรได้

1.7 กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้

1.8 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่นได้

1.9 ใช้หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนได้

1.10 วิเคราะห์และประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรได้

1.11 อภิปรายปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร

2.2 วิธีการสอน

1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
2. การบรรยาย การอภิปรายกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่
3. การศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์
4. การรายงานผลการศึกษางานวิจัยรายบุคคลและกลุ่มย่อย
5. การปฏิบัติพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.3 วิธีการประเมินผล

1. การทดสอบย่อย
2. การทดสอบกลางภาค ปลายภาคเรียน
3. รายงานพัฒนาหลักสูตร

3. ทักษะทางปัญญา

3.1 ทักษะทางปัญญาที่ต้องพัฒนา

การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี รูปแบบ การจัดการหลักสูตร การศึกษาประเด็นของปัญหาในการพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตร

3.2 วิธีการสอน

1. การสอนแบบการวิเคราะห์
2. การสอนกระบวนการปฏิบัติ
3. การแสดงความคิดเห็น
4. การนำเสนอหน้าชั้นเรียน

3.3 วิธีการประเมินผลทักษะทางปัญญาของนักศึกษา

- การนำเสนองานหน้าชั้นเรียน
- การนำเสนอรายงานผลการศึกษา

4 ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

4.1 ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่ต้องพัฒนา

- พัฒนาทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน

- พัฒนาความเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานเป็นทีม
- พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายครบถ้วนและ

ส่งงานตามกำหนดเวลา

4.2 วิธีการสอน

- มอบหมายงานกลุ่ม และงานรายบุคคล ในการศึกษาค้นคว้า
- กิจกรรมกลุ่มในการวิเคราะห์ อภิปราย ประเด็นต่างๆ

4.3 วิธีการประเมินผล

- ประเมินจากผลการสังเคราะห์งาน พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม
- ประเมินรายงานการสังเคราะห์ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและการปฏิบัติ
- ประเมินเข้าร่วมทำงาน การแสดงความคิดเห็น การช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานกลุ่ม

5 ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

5.1 ทักษะการวิเคราะห์ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ต้องพัฒนา

- พัฒนาทักษะในการสื่อสาร ทั้งการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน โดยการอภิปราย การทำรายงาน

การนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้างานการพัฒนาหลักสูตร

- พัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ การพัฒนาหลักสูตร
- พัฒนาทักษะการสืบค้นข้อมูล การใช้โปรแกรมต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
- ทักษะในการนำเสนอ การรายงาน โดยใช้เทคนิควิธีการ เครื่องมือ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม

เหมาะสม

5.2 วิธีการสอน

- มอบหมายงานให้นักศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเองจากแหล่งวิทยากรต่างๆ และทำรายงานการพัฒนาหลักสูตร โดยอ้างอิงข้อมูลและแหล่งที่มา

- นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ผลงาน โดยใช้รูปแบบและเทคโนโลยีที่เหมาะสม

5.3 วิธีการประเมินผล

- ประเมินจากรายงานการสังเคราะห์วิจัย ที่ให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แหล่งข้อมูลที่ศึกษา

- ประเมินจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย และวิธีการอภิปราย

หมวดที่ 5 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

ลำดับ	หัวข้อ/รายละเอียด	กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้(ถ้ามี)	ผู้สอน
1	หลักสูตร : ความหมาย ความสำคัญ องค์ประกอบของหลักสูตร ประเภท ของหลักสูตร และพัฒนาการของ หลักสูตร	บรรยายตามหัวข้อ	อ.ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย
2	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551/หลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด	บรรยาย และอภิปรายตาม หัวข้อที่กำหนด	อ.ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย
3	พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรด้านปรัชญา จิตวิทยา สังคม วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี และด้านอื่นๆ	นักศึกษานำเสนองานพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตรทั้ง 4 กลุ่ม และร่วมกันอภิปรายและสรุป ความรู้	อ.ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย
4	พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร(ต่อ)	นักศึกษานำเสนองานพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตรทั้ง 4 กลุ่ม และร่วมกันอภิปรายและสรุป ความรู้	อ.ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย
5	ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และสภาพปัญหาของการพัฒนา หลักสูตรและการใช้หลักสูตร สถานศึกษา	บรรยายและอภิปรายตามหัวข้อ	อ.ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย
6	ทฤษฎีหลักสูตร แนวคิด รูปแบบ ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของ นักวิชาการไทยและต่างประเทศ	บรรยายและอภิปรายตามหัวข้อ	อ.ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย

แผนการสอน (ต่อ)

ลำดับ	หัวข้อ/รายละเอียด	กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้(ถ้ามี)	ผู้สอน
7	ทฤษฎีหลักสูตร แนวคิด รูปแบบ ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของ นักวิชาการไทยและต่างประเทศ(ต่อ)	บรรยายและอภิปรายตามหัวข้อ	อ.ดร.ศิริวรรณ วัฒนพัฒน์วรชัย
8	ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวิเคราะห์มาตรฐานหลักสูตร ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้	บรรยายและอภิปรายตามหัวข้อ และให้แบ่งกลุ่มย่อยวิเคราะห์ มาตรฐานและตัวชี้วัด รวมทั้ง องค์ประกอบอื่นๆในหลักสูตร สถานศึกษา	อ.ดร.ศิริวรรณ วัฒนพัฒน์วรชัย
9	ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (ต่อ)	บรรยายและอภิปรายตามหัวข้อ และให้แบ่งกลุ่มย่อยวิเคราะห์ มาตรฐานและตัวชี้วัด รวมทั้ง องค์ประกอบอื่นๆในหลักสูตร สถานศึกษา	อ.ดร.ศิริวรรณ วัฒนพัฒน์วรชัย
10	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	บรรยายและอภิปรายตามหัวข้อ และให้แบ่งกลุ่มย่อยระบุ จุดเน้นของท้องถิ่น เพื่อนำมา จัดทำหลักสูตร	อ.ดร.ศิริวรรณ วัฒนพัฒน์วรชัย
11	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น (ต่อ)	บรรยายและอภิปรายตามหัวข้อ และให้แบ่งกลุ่มย่อยระบุ จุดเน้นของท้องถิ่น เพื่อนำมา จัดทำหลักสูตร	อ.ดร.ศิริวรรณ วัฒนพัฒน์วรชัย
12	การนำหลักสูตรไปใช้	นำหลักสูตรไปใช้ใน สถานศึกษา	อ.ดร.ศิริวรรณ วัฒนพัฒน์วรชัย
13	การนำหลักสูตรไปใช้(ต่อ)	นำหลักสูตรไปใช้ใน สถานศึกษา	อ.ดร.ศิริวรรณ วัฒนพัฒน์วรชัย
14	การประเมินผลหลักสูตร : แนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบ	บรรยายและอภิปรายตามหัวข้อ	อ.ดร.ศิริวรรณ วัฒนพัฒน์วรชัย

แผนการสอน (ต่อ)

สัปดาห์	หัวข้อ/รายละเอียด	กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้(ถ้ามี)	ผู้สอน
15	การประเมินผลหลักสูตร (ต่อ)	บรรยายและอภิปรายตามหัวข้อ	อ.ดร.ศิริวรรณ วนิชวัฒนวรชัย
16	ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนา หลักสูตร	บรรยายและอภิปรายตามหัวข้อ	อ.ดร.ศิริวรรณ วนิชวัฒนวรชัย
	รวม		

การประเมินผล

1. ความสนใจและมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	10%
2. การทำหลักสูตรสถานศึกษา	20%
3. การนำเสนองาน	10%
4. ภาคนิพนธ์ (งานกลุ่ม)	10%
5. การจัดประสบการณ์ (ทดลองนำหลักสูตรไปใช้)	10%
6. สอบปลายภาค	40%
รวม	100%

คะแนน (ร้อยละ)	เกรด
80 คะแนนขึ้นไป	A
76-79 คะแนน	B+
70-75 คะแนน	B
66-69 คะแนน	C+
60-65 คะแนน	C
56-59 คะแนน	D+
50-55 คะแนน	D
ต่ำกว่า 50 คะแนน	F

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชมพูนุท วราศิริระ (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย สาขาครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย สาขา ครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร บูรณาการ 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ชั้นที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร ตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับรายวิชาประวัติศาสตร์ ไทย ผลการวิจัยที่สำคัญและสอดคล้องกับของผู้วิจัย เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาบูรณาการได้มี 7 ด้าน คือ ด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและหัตถกรรม ศิลปกรรม การจัดการ ศาสนาและ ประเพณี การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านภาษาและวรรณกรรมเมื่อนำมาบูรณา การโดยการสอดแทรก เข้ากับเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ไทยที่เกี่ยวข้องแล้วทำให้ได้หลักสูตร บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ไทยที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้ สภาพปัญหาและความสำคัญ หลักการ เป็นหมาย จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาซึ่งระบุ ประเด็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาบูรณาการในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ระยะเวลาในการใช้หลักสูตร คุณสมบัติผู้เรียนการประเมินผลหลักสูตร การบริหารจัดการหลักสูตร และคู่มือผู้สอน นอกจากนี้ ยังมีผลการทดลองใช้ที่น่าสนใจคือ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังการเรียนรู้อีกสูงกว่าก่อนการเรียนรู้อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาทุกคนมีคะแนนผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ในระดับร้อยละ 60 ขึ้นไป และนักศึกษามีพฤติกรรมการเรียนและมีความสนใจในภูมิปัญญา ท้องถิ่นในทุกด้านที่ประเมินอยู่ในระดับมาก
2. เจตคติต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นในรายวิชาประวัติศาสตร์ไทยของนักศึกษาหลังการเรียนรู้อีก สูงกว่าก่อนการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยคะแนนเจตคติทุกด้านของนักศึกษา อยู่ในระดับสูง
3. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนตามหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับ รายวิชาประวัติศาสตร์ไทยในระดับมาก

ณัฐพงษ์ชัย ไทรพงษ์พันธุ์ (2550) ได้วิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อ เสริมสร้างจริยธรรมในวิชาชีพบริหารธุรกิจสำหรับนักศึกษาบริหารธุรกิจ โดยมีวัตถุประสงค์

ประการแรกเพื่อศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ประการที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และ ประการที่ 3 เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน รูปแบบการสอนของงานวิจัยแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 4 นำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ และขั้นตอนที่ 5 การประเมินรูปแบบการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการนำรูปแบบไปใช้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ภาคต้นปีการศึกษา 2550 จำนวน 47 คน เครื่องมือรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบวัดจริยธรรมทางธุรกิจในด้านความรู้ทางจริยธรรม และความรู้สึกด้านจริยธรรมทางธุรกิจ แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนใช้รูปแบบการเรียนการสอน ระยะที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลหลังใช้รูปแบบการเรียนการสอน ระยะที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากใช้รูปแบบการเรียนการสอนไปแล้วหนึ่งเดือน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ Two Way Repeated Measure Analysis ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเรียนการสอนมีเป้าหมายหลักคือเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมในวิชาชีพธุรกิจให้นักศึกษาใน 4 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และความขยันหมั่นเพียร กิจกรรมการเรียนการสอนมีลักษณะตามขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมของผู้เรียน ขั้นที่ 2 การให้ข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ ขั้นที่ 3 การฝึกคิดวิเคราะห์วิจารณ์ ขั้นที่ 4 การอภิปรายผลและหาข้อสรุป และขั้นที่ 5 การนำไปประยุกต์ใช้ เมื่อนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้พบว่า รูปแบบการเรียนที่พัฒนามีประสิทธิภาพ คือ นักศึกษาพัฒนาผลการเรียนรู้ และมีความคงทนในการเรียนรู้ด้านจริยธรรม ด้านสติปัญญาด้านทักษะและด้านอื่น ๆ นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อรูปแบบการเรียนการสอน

เฉลิม คงแสนคำ (2552: 191) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่แตกต่างกันกลุ่มตัวอย่างคือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2549 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 654 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการนำภูมิปัญญา

ท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการดำเนินการอยู่ในระดับมาก 6 ด้าน ได้แก่ ด้าน การเกษตรกรรม ด้านกองทุนธุรกิจชุมชน ด้านโภชนาการ ด้านภาษาวรรณกรรม ด้านอุตสาหกรรม ด้านหัตถกรรม การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ทั้งโรงเรียนขนาดและโรงเรียนขนาดใหญ่มีการใช้ไม่แตกต่างกัน

นุชลี คล้ายวันเพ็ญ (2553: 144-148) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษาในเขตพระนคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพระนคร ใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผล การเรียนรู้ จำแนกตามสถานภาพของครูผู้สอนได้แก่ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพระนคร จำนวน 248 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล แบบเลือกรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ผลการศึกษาพบว่า 1) การนำประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพระนคร มีการนำประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่ม 2 ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมเป็นแบบแผนของการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติสืบต่อกันมามากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือประเภทกลุ่ม 1 คติ ความเชื่อ หลักการที่เป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมถ่ายทอดกันมา 2) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพระนคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 3) การเปรียบเทียบการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพระนครจำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้านต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกัน มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้านต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ การพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ
กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น” ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยผู้วิจัย
ได้ดำเนินการตามขั้นตอนและรายละเอียดดังนี้ คือ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียนใน
รายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา
2554 จาก 5 สาขาวิชา จำนวน 4 ห้องเรียน รวม 122 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียน
ในรายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา
2554 ได้แก่นักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน รวม 32 คนที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย(Simple
random sampling)โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครู ในการจัดการเรียนรู้ที่
บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ตัวแปรตาม คือ

- 1.ความสามารถของนักศึกษาครูในการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นใน
การพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
- 2.ความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาความสามารถของ
นักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
- 3.ความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากนักศึกษาครูที่บูรณาการ
กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาในรายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งเป็นการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเข้ากับสาระการเรียนรู้ของเนื้อหาวิชาที่นักศึกษาสอน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้รายวิชาที่นักศึกษาสอนคือ ภาษาจีน ซึ่งเป็นรายวิชาเพิ่มเติมในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะเวลา

ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครู ในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในภาคศึกษาดัน ปีการศึกษา 2554 ตั้งแต่เดือนสิงหาคม- กันยายน พ.ศ. 2554 เป็นระยะเวลา 12 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนจัดการเรียนรู้ เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีหัวข้อการพัฒนาหลักสูตรต้องการของท้องถิ่น การบูรณาการกรอบหลักสูตรท้องถิ่น ตลอดจนทฤษฎีรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

1.2 เขียนแผนจัดการเรียนรู้และนำแผนจัดการเรียนรู้ที่เขียนแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านหลักสูตร และด้านการวัดและประเมินผลตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	เหมาะสมสอดคล้องในระดับดีมาก
4	หมายถึง	เหมาะสมสอดคล้องในระดับดี
3	หมายถึง	เหมาะสมสอดคล้องในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	เหมาะสมสอดคล้องในระดับน้อย
1	หมายถึง	เหมาะสมสอดคล้องในระดับต้องปรับปรุง

จากนั้นนำผลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ ซึ่งผลการวิเคราะห์ต้องมีค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50 ขึ้นไป และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 จึงถือว่าแผนจัดการเรียนรู้นี้สามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งผลการวิเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.29 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาได้ ทั้งนี้

ผู้เชี่ยวชาญให้ปรับแก้ไขขั้นตอนกระบวนการสอนโดยส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ท้องถิ่นที่นักศึกษาแต่ละคนอาจมีความรู้ไม่เท่ากัน

1.3 ปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำแผนจัดการเรียนรู้ที่ปรับแก้ไขแล้ว ไปใช้จริงกับนักศึกษา กลุ่มทดลอง

2. แบบประเมินระดับความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้ท้องถิ่น

2.1 สร้างแบบประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้ท้องถิ่นด้วยแบบประเมิน

2.2 สร้างเกณฑ์การประเมินให้ครอบคลุมความสามารถการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ระบุเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับคุณภาพ (Scoring Rubric) ออกเป็น 3 ระดับ รายละเอียดดังนี้

3 คะแนน หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมในระดับ ดี

2 คะแนน หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมในระดับ พอใช้

1 คะแนน หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมในระดับ ปรับปรุง

เกณฑ์การแปลความหมาย ความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้ท้องถิ่น มีเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.00 หมายถึง	ความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้ท้องถิ่น อยู่ในระดับดี
1.50 – 2.49 หมายถึง	ความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้ท้องถิ่น อยู่ในระดับพอใช้
1.00 – 1.49 หมายถึง	ความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้ท้องถิ่น อยู่ในระดับปรับปรุง

2.3 นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้/การบูรณาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยประเมินความสอดคล้องของการกำหนดนิยามกับตัวแปรกับคุณลักษณะที่ต้องการวัดกับแบบประเมิน ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective

Congruence: IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแบบประเมินแต่ละข้อ ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00

3 แบบประเมินความสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

3.1 สร้างแบบประเมินความสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น แบบประเมิน

3.2 สร้างเกณฑ์การประเมินให้ครอบคลุมความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ระบุเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับคุณภาพ (Scoring Rubric) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น 3 ระดับ รายละเอียดดังนี้

3	หมายถึง	มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมในระดับดี
2	หมายถึง	มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมในระดับพอใช้
1	หมายถึง	มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมในระดับปรับปรุง

เกณฑ์การแปลความหมายของความสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมีเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	2.50- 3.00	หมายถึง	เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมีคุณภาพในระดับดี
	2.50-2.49	หมายถึง	เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมีคุณภาพในระดับพอใช้
	1.00-1.49	หมายถึง	เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมีคุณภาพในระดับปรับปรุง

3.3 นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยประเมินความสอดคล้องของการกำหนดนิยามกับตัวแปรกับคุณลักษณะที่ต้องการวัดกับแบบประเมิน ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแบบประเมินแต่ละข้อผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

4 แบบประเมินความสามารถจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

4.1 สร้างแบบประเมินความสามารถจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ด้วยแบบประเมิน

4.2 สร้างเกณฑ์การประเมินให้ครอบคลุมความสามารถจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ระบุเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับคุณภาพ (Scoring Rubric) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น 3 ระดับ รายละเอียดดังนี้

3	หมายถึง	สามารถปฏิบัติได้ดี/เหมาะสมในระดับสูง
2	หมายถึง	สามารถปฏิบัติได้ดี/เหมาะสมในระดับปานกลาง
1	หมายถึง	สามารถปฏิบัติได้ดี/เหมาะสมในระดับต้องปรับปรุง

เกณฑ์การแปลความหมายของความสามารถจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นมีเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.00	หมายถึง	สามารถจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในระดับดี
1.50-2.49	หมายถึง	สามารถจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในระดับพอใช้
1.00-1.49	หมายถึง	สามารถจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในระดับปรับปรุง

4.3 นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยประเมินความสอดคล้องของการกำหนดนิยามกับตัวแปรกับคุณลักษณะที่ต้องการวัดกับแบบประเมิน ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแบบประเมินแต่ละข้อ ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00

5. แบบประเมินความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาด้านการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นข้อคำถาม สอบถามเกี่ยวกับการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นกับการจัดการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

5.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น การสร้างแบบทดสอบ และเกณฑ์การให้คะแนน

5.2 กำหนดประเด็นการทดสอบซึ่งสอดคล้องกับการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและการจัดการเรียนรู้ จากนั้นนำมาจัดทำเป็นข้อคำถาม จำนวน 30 ข้อ

5.3 กำหนดเกณฑ์การประเมินผล โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

คะแนนระหว่าง 24-30	คะแนน	หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง
--------------------	-------	---------	-------------------------------

คะแนนระหว่าง 16-23 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจใน
ระดับปานกลาง

คะแนนต่ำกว่า 15 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจใน
ระดับต้องปรับปรุง

5.4 นำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบ
สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ที่ร่างขึ้นไปตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ
วัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence: IOC) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านการจัดการเรียนรู้/บูรณาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและ
ประเมินผล ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

**6. แบบสอบถามความคิดเห็นนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนา
ความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มี
ลักษณะเป็นข้อคำถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับดังนี้**

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สอบถามนักศึกษาถึงการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยมี
รายละเอียดการสร้างดังนี้

6.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และตำราที่เกี่ยวข้องกับการการสร้าง
แบบสอบถามความคิดเห็น และเกณฑ์การประเมินผล

6.2 ร่างแบบสอบถามความคิดเห็น โดยครอบคลุมประเด็นที่ต้องการ โดยร่าง
แบบสอบถามความคิดเห็น ดังนี้ สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้
ท้องถิ่น ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

6.3 กำหนดระดับการประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการพัฒนา
ความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.50-5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก
ค่าเฉลี่ย	3.50-4.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี
ค่าเฉลี่ย	2.50-3.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50-2.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

6.4 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและสิ่งที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence: IOC) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้/การบูรณาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

7. แบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากนักศึกษาครูที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มีลักษณะเป็นข้อคำถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับ สอบถามนักเรียนถึงความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของนักศึกษาครู โดยมีรายละเอียดการสร้างดังนี้

7.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยและตำราที่เกี่ยวกับการการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น และเกณฑ์การประเมินผล

7.2 ร่างแบบสอบถามความคิดเห็นครอบคลุมประเด็นที่ต้องการ โดยร่างแบบสอบถามความคิดเห็น สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 3 ระดับ จำนวน 6 ข้อ ดังนี้

3	หมายถึง	คิดเห็นว่ามีเหมาะสม/สอดคล้องในระดับมาก
2	หมายถึง	คิดเห็นว่ามีเหมาะสม/สอดคล้องในระดับปานกลาง
1	หมายถึง	คิดเห็นว่ามีเหมาะสม/สอดคล้องในระดับน้อย

7.3 กำหนดระดับการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยนักศึกษาครูที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	2.50-3.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	1.50-2.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ในส่วน of ข้อคำถามปลายเปิดผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลการพรรณนาความ

7.4 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและสิ่งที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence: IOC) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้/การบูรณาการผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาที่เรียนในรายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) และเก็บข้อมูลกับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยนักเรียนจากโรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการในการวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความสามารถของนักศึกษาครูในการออกแบบหน่วยเขียนแผนจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. การวิเคราะห์ผลความคิดเห็นของนักศึกษาและนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อคำถามปลายเปิด
3. การวิเคราะห์ผลความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น” ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งรายละเอียดออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ตอนที่ 2 ผลของรูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความสามารถของนักศึกษาครูในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

2 ผลการวิเคราะห์ความสามารถของนักศึกษาครูในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

3 ผลการวิเคราะห์ความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

4 ผลการวิเคราะห์ ความรู้ ความเข้าใจของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้

5. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

6. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากนักศึกษาครูที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

จากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และการวิเคราะห์รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร 462 201 (Curriculum Development) ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตลอดจนเอกสาร ตำราทางวิชาการต่างๆ สรุปเป็นรูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

หลักการ

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทสำคัญในการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นเพื่อเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น (Local-related content) เป็นองค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ผู้เรียนควรเรียนรู้เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและหวงแหนมรดกทางสังคมของบรรพบุรุษมีความเป็นไทยสามารถดำรงชีวิตและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ทั้งนี้การนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสู่ผู้เรียนสามารถใช้การบูรณาการในกระบวนการเรียนรู้ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปพร้อมกับเนื้อหาวิชา

แนวคิด

การพัฒนาหลักสูตร เป็นการจัดเนื้อหาและจัดประสบการณ์สำหรับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ทั้งนี้รวมถึงการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นนักศึกษาครูจึงต้องสามารถพัฒนาหลักสูตรพร้อมทั้งนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมาพิจารณาควบคู่ไปกับการให้ความรู้ในเนื้อหาวิชา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของท้องถิ่น มีความรู้ความเข้าใจ รักหวงแหนท้องถิ่นตนเอง โดยใช้วิธีบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion Integrated) ซึ่งเป็นรูปแบบการบูรณาการที่ผู้สอนในวิชาหนึ่งสอดแทรกเนื้อหาอื่นๆ เข้าไปในการสอนของตน

วัตถุประสงค์

รูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาที่เรียนในรายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) ซึ่งเป็นรายวิชาชีพครู สามารถบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในเนื้อหาวิชา และนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

การจัดการเรียนรู้

สำหรับรูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ มีชื่อว่า “รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 5ส” ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นศึกษาและสังเกต: เป็นขั้นทบทวนและศึกษาความรู้ โดยการทบทวนเนื้อหาที่นักศึกษาได้เรียนไปแล้วเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกทบทวนและทำความเข้าใจในเนื้อหาอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นให้นักศึกษา ศึกษาสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด ตลอดจนสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร ซึ่งนักศึกษาต้องใช้ทักษะการวิเคราะห์และการสังเกต องค์ประกอบต่างๆ เพื่อหลอมรวมเป็นองค์รวม และนำมาสู่การออกแบบหน่วยการเรียนรู้

ขั้นสำรวจ: เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษา สำรวจและศึกษากรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยผู้สอนให้นักศึกษาสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น จากนั้นนำเสนอข้อมูล และอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกัน ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำข้อมูลท้องถิ่นมาบูรณาการกับเนื้อหาของตนเองได้อย่างเหมาะสม และเพื่อให้ศึกษามีข้อมูลท้องถิ่นกว้างขึ้นและละเอียดมากขึ้น

ขั้นสร้างสรรค์: เป็นขั้นตอนที่นักศึกษาร่วมกัน วางแผน/ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และเขียนแผนจัดการเรียนรู้ โดยการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่เหมาะสมกับมาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด และเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน จากนั้นผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันอภิปรายถึงความเหมาะสมในด้านเนื้อหาวิชาและการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตลอดจนองค์ประกอบต่างๆ

ขั้นสอน: เป็นขั้นตอนที่นักศึกษานำแผนจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปใช้จริงในโรงเรียน โดยได้นำไปใช้สอนในโรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเป็น

โรงเรียนที่นักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษามีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ : นักศึกษากระตุ้นเร้าความสนใจของนักเรียน โดยการพูดคุยสนทนา การเล่นเกมและกิจกรรมเข้าจังหวะ เพื่อกระตุ้นเร้าความสนใจของนักเรียนและนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นส่งเสริมความรู้ : เป็นขั้นตอนการสอนตามเนื้อหาสาระวิชาโดยนักศึกษาได้บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปพร้อมกับเนื้อหาวิชาที่สอน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสืบค้นข้อมูล : นักศึกษาให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งนักเรียนต้องลงมือปฏิบัติสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ การฝึกปฏิบัติต่างๆ ด้วยนักเรียนตนเอง โดยมีนักศึกษาคอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ

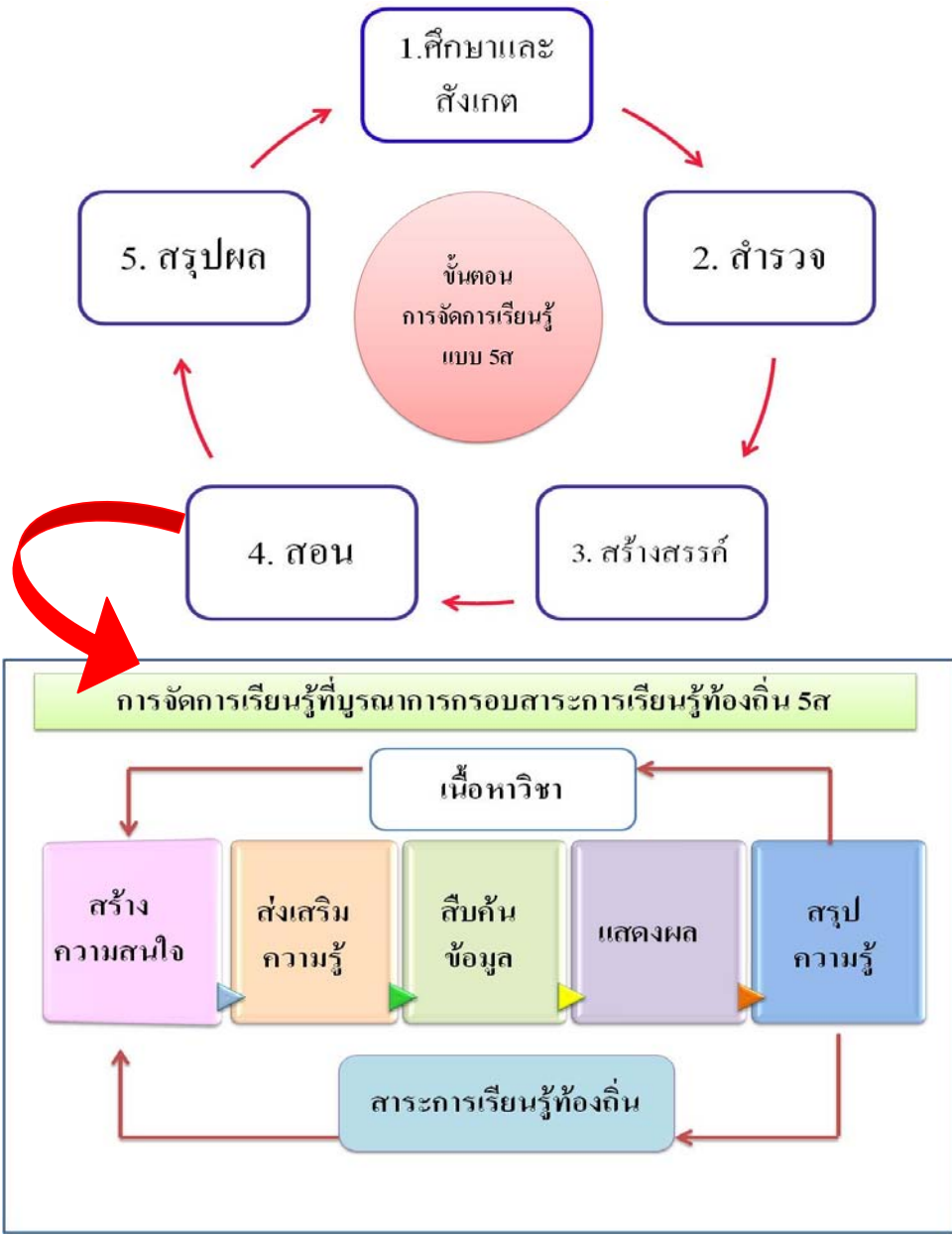
ขั้นตอนที่ 4 ขั้นแสดงผล : เป็นขั้นตอนที่นักเรียนได้นำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรม ผลการศึกษาค้นคว้า โดยนักเรียนและนักศึกษาร่วมกันอภิปราย/แสดงความคิดเห็น

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นสรุปความรู้ นักเรียนและนักศึกษасรุปลความรู้ที่ได้จากการเรียนและสรุปความรู้เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ขั้นสรุปผล : ผู้สอนและนักศึกษасรุปลผลการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นร่วมกัน

จากองค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาคครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สรุปได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

รูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษา ในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

หลักการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นกระบวนการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ร่วมกับการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น (Local-related content) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและหวงแหนมรดกทางสังคม มีความเป็นไทย สามารถดำรงชีวิตและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมไปพร้อมกับความรู้ ความสามารถและเจตคติที่ดีตามเป้าหมายของเนื้อหาวิชา

แนวคิด การจัดการเรียนรู้โดยการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยการสอดแทรกสาระความรู้ท้องถิ่นในเนื้อหาวิชา (Infusion Integreated) เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงความรู้ ไปพร้อมกับการสร้างความตระหนักเห็นถึงความสำคัญของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักศึกษาที่เรียนในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สามารถบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในเนื้อหาวิชาและนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 5ส

- 1. **ศึกษาและสังเกต:** ขึ้นทบทวนความรู้เดิมและศึกษาความรู้ใหม่โดยใช้ทักษะการวิเคราะห์และสังเกต
- 2. **สำรวจ:** สำรวจและศึกษากรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
- 3. **สร้างสรรค์:** วางแผนและออกแบบหน่วยการเรียนรู้และแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
- 4. **สอน:** นำแผนจัดการเรียนรู้ใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยนักศึกษามีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้รายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 5ส

- 4.1 **สร้างความสนใจ :** นักศึกษากระตุ้นเร้าความสนใจของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมหลากหลาย เช่น การสนทนาซักถาม กิจกรรมเข้าจังหวะ เพลงและเกม จากนั้นนำเข้าสู่วิธีเรียน
- 4.2 **ส่งเสริมความรู้:** นักศึกษาจัดการเรียนการสอนตามสาระวิชาโดยบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปพร้อมกับเนื้อหา
- 4.3 **สืบค้นข้อมูล:** นักศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ศึกษาและค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเอง
- 4.4 **แสดงผล:** นักเรียนออกนำเสนอผลการปฏิบัติงานหรือผลการค้นคว้าข้อมูล
- 4.5 **สรุปความรู้:** นักเรียนและนักศึกษาร่วมกันสรุปผลที่ได้จากการศึกษาร่วมกัน
- 5. **สรุปผล:** สรุปผลร่วมกันระหว่างผู้สอนและนักศึกษา

ตอนที่ 2 ผลของรูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ การรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ห้ระดับความสามารถของนักศึกษาครูในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการการรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มีรายละเอียดปรากฏ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ห้ระดับความสามารถของนักศึกษาครูในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

รายการประเมิน	ผลการประเมิน			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสามารถ	ลำดับที่
1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้ น่าสนใจ ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหา	3.00	.00	ดี	1
2. ผลการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความเชื่อมโยงเหมาะสม	2.50	.54	พอใช้	4
3. การเขียนสาระสำคัญมีความชัดเจน ถูกต้อง	2.33	.51	พอใช้	5
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้สอดคล้อง/เหมาะสม กับผลการเรียนรู้ที่กำหนด	2.83	.40	ดี	2
5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความครอบคลุมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์	2.33	.51	พอใช้	5
6. กิจกรรมการเรียนรู้มีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	3.00	.00	ดี	1
7. สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่นำมาบูรณาการมีความเหมาะสมกับผู้เรียนและเหมาะสมกับผลการเรียนรู้ที่กำหนด	3.00	.00	ดี	1
8. มีการประเมินผลตามสภาพจริง สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่กำหนด	3.00	.00	ดี	1
9. การกำหนดเวลาเรียนสอดคล้องกับผลการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้	2.67	.51	ดี	3
10. การกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนมีความเหมาะสม	3.00	.00	ดี	1
ค่าเฉลี่ยรวม	2.76	.13	ดี	

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษามีระดับความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.76$, S.D. = .13) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจำนวน 5 ข้อ ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = .00) ดังนี้ ข้อหน่วยการเรียนรู้ น่าสนใจ ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหากิจกรรมการเรียนรู้, มีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น, สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่นำมาบูรณาการมีความเหมาะสมกับผู้เรียนและเหมาะสมกับผลการเรียนรู้ที่กำหนด, มีการประเมินผลตามสภาพจริง สอดคล้องกับผลการเรียนรู้และการกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนมีความเหมาะสม รองลงมาคือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้สอดคล้อง/เหมาะสม กับผลการเรียนรู้ที่กำหนด ($\bar{X} = 2.83$, S.D. = .40) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การเขียนสาระสำคัญมีความชัดเจน ถูกต้อง และ กิจกรรมการเรียนรู้มีความครอบคลุมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.33$, S.D. = .51)

2.2 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสามารถของนักศึกษาคณะในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ที่
บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมิน			
		\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสามารถ	ลำดับที่
1	แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนสัมพันธ์กัน	2.83	.40	ดี	2
2	การเขียนสาระสำคัญเป็นความคิดรวบยอดของสาระการเรียนรู้ ครอบคลุมผลการเรียนรู้	2.67	.51	ดี	3
3	สาระการเรียนรู้ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะกระบวนการและ คุณลักษณะ (K A P)	2.34	.51	พอใช้	5
4	สมรรถนะสำคัญสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และกระบวนการ จัดการเรียนรู้	2.50	.54	ดี	4
5	คุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และ กระบวนการจัดการเรียนรู้	2.67	.51	ดี	3
6	ระบุภาระงานและชิ้นงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด /ผลการเรียนรู้	3.00	.00	ดี	1
7	กำหนดสาระการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับเวลา	3.00	.00	ดี	1
8	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้และสาระการ เรียนรู้	2.83	.40	ดี	2
9	กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย ตรงกับความสนใจของ ผู้เรียน ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จริง	2.83	.40	ดี	2
10	มีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในกิจกรรมการเรียนรู้	2.83	.40	ดี	2
11	มีการจัดลำดับกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็น ขั้นตอน	2.67	.51	ดี	3
12	มีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้	2.34	.51	พอใช้	5
13	แผนจัดการเรียนรู้นี้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจใน สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น	3.00	.00	ดี	1
ค่าเฉลี่ยรวม		2.73	.18	ดี	

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษามีระดับความสามารถในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ภาพรวมมีระดับความสามารถในระดับดี ($\bar{X} = 2.73$, S.D. = .18)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดมี 3 ข้อโดยมีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = .00) ดังนี้ ระบุภาระงานและชิ้นงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้, กำหนดสาระการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับเวลา และ แผนจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ลำดับรองลงมา มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันจำนวน 4 ข้อ ดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนสัมพันธ์กัน, กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้, กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย ตรงกับความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จริง และมีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดมีจำนวน 2 ข้อโดยมีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน ($\bar{X} = 2.34$, S.D. = .51) คือ สาระการเรียนรู้ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะ (K A P) และมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้

2.3 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการ เรียนรู้ท้องถิ่น

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ
กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน			
		\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสามารถ	ลำดับที่
ด้านผู้สอน					
1	การพูดและใช้น้ำเสียงที่ชัดเจน	2.50	.54	ปานกลาง	
2	อธิบาย เนื้อหา หรือขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ได้ละเอียดและ เข้าใจง่ายมีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในเนื้อหาที่ สอน	2.67	.51	สูง	4
3	ใช้คำถามที่เข้าใจง่าย ตรงประเด็น สื่อความหมายอย่างถูกต้อง	2.67	.51	สูง	
	ค่าเฉลี่ย	2.61	.38	สูง	
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/บรรยากาศ					
4	ส่งเสริม/กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	2.83	.40	สูง	
5	ให้ความสนใจต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึงในขณะปฏิบัติการเรียนการ สอน	2.67	.51	สูง	2
6	ส่งเสริม สนับสนุน แนะนำ ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปพร้อมกับเนื้อหาที่สอน	2.83	.40	สูง	
	ค่าเฉลี่ย	2.77	.27	สูง	
ด้านสื่อและสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน					
7	มีเอกสาร สื่อประกอบในการเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหาและ เพียงพอสำหรับผู้เรียน	3.00	.00	สูง	1
8	ใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างคล่องแคล่ว	3.00	.00	สูง	
	ค่าเฉลี่ย	3.00	.00	สูง	
ด้านการวัดและประเมินผล					
9	วิธีการวัดผล/ประเมินผลสอดคล้องและเหมาะสมกับผลการ เรียนรู้	2.67	.51	สูง	3
10	การวัดและประเมินผลผู้เรียนเน้นการวัดผลตามสภาพจริง	2.67	.51	สูง	
	ค่าเฉลี่ย	2.67	.51	สูง	
	ค่าเฉลี่ยรวม	2.75	.05	สูง	

จากตารางที่ 5 พบว่า นักศึกษามีระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ
กรอบสาระท้องถิ่นภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=2.75$, S.D. = .05)

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับสูง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ
ด้านสื่อและสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.00$, S.D. = .00) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรม
การเรียนการสอน/บรรยายภาค($\bar{X}=2.77$, S.D. = .27) ลำดับต่อมาก็คือ ด้านการวัดและ
ประเมินผล($\bar{X}=2.67$, S.D. = .51) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านผู้สอน ($\bar{X}=2.61$,
S.D. = .38)

ทั้งนี้ผลจากการสังเกตการณ์จัดการเรียนรู้ของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีการเตรียม
ความพร้อมด้านเนื้อหา สื่อ/อุปกรณ์การสอนเป็นอย่างดี มีการยกตัวอย่างและอธิบายข้อมูลที่
เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปพร้อมกับเนื้อหาวิชาที่สอน แต่เนื่องจากการจัดการเรียนรู้
ครั้งแรกของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาภาษาจีน นักศึกษาอาจตื่นเต้น เกิดความประหม่า
นักศึกษาบางคนพูดเร็ว/อธิบายเนื้อหาไม่ชัดเจน/ข้ามขั้นตอนการสอนที่กำหนดไว้ รวมถึงการ
กำหนดกิจกรรมการสอนไม่สอดคล้องกับเวลาที่กำหนดในแผนจัดการเรียนรู้

2.4 ผลการวิเคราะห์ ความรู้ ความเข้าใจด้านการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 6 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ด้านการบูรณาการกรอบสาระการ
เรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้

ระดับเกณฑ์	ระดับความรู้ ความเข้าใจ	จำนวน นักศึกษา N=32	\bar{X}	S.D.
16-23 คะแนน	ปานกลาง	4	23.00	0.00
24-30 คะแนน	สูง	28	25.42	1.06
	รวม	32	25.12	1.28

จากตารางที่ 6 พบว่า นักศึกษามีระดับความรู้ความเข้าใจด้านการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 25.12$, S.D. = 1.28) ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจในระดับสูง มีคะแนนอยู่ระหว่าง 24-30 คะแนน จำนวน 28 คน ($\bar{X} = 25.42$, S.D. = 1.06) และมีความรู้ความเข้าใจระดับปานกลางจำนวน 4 คน ซึ่งมีคะแนนอยู่ระหว่าง 16-23 คะแนน ($\bar{X} = 23.00$, S.D. = .00)

2.5 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมิน			
		\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1	รูปแบบการสอนส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น	4.96	.17	ดีมาก	2
2	รูปแบบการสอนส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนมากขึ้น	4.96	.17	ดีมาก	2
3	รูปแบบการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถเขียนหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นได้	5.00	.00	ดีมาก	1
4	รูปแบบการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นได้	5.00	.00	ดีมาก	1
5	รูปแบบการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมโดยการบูรณาการกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นได้อย่างสอดคล้องกับเนื้อหาและผู้เรียน	4.90	.29	ดีมาก	3
6	รูปแบบการสอนเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้นักศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญของข้อมูลท้องถิ่นมากขึ้น	5.00	.00	ดีมาก	1

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมิน			
		\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
7	รูปแบบการสอนส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลในท้องถิ่นมากขึ้น	5.00	.00	ดีมาก	1
8	รูปแบบการสอนมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้จริง	5.00	.00	ดีมาก	1
ค่าเฉลี่ยรวม		4.97	.05	ดีมาก	

จากตารางที่ 7 พบว่า นักศึกษามีระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.97$, S.D. = .05)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับดีมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดมีจำนวน 5 ข้อ ซึ่งมามีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน ($\bar{X}=5.00$, S.D. = .00) ดังนี้ รูปแบบการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถเขียนหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นได้, รูปแบบการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นได้ , รูปแบบการสอนเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้นักศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญของข้อมูลท้องถิ่นมากขึ้น ,รูปแบบการสอนส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลในท้องถิ่นมากขึ้น และ รูปแบบการสอนมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้จริง รองลงมา มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันจำนวน 2 ข้อ $\bar{X}=4.96$, S.D. = .17) ดังนี้ รูปแบบการสอนส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น และ รูปแบบการสอนส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนมากขึ้น ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=4.90$, S.D. = .29) รูปแบบการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสม โดยการบูรณาการกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นได้อย่างสอดคล้องกับเนื้อหาและผู้เรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ พบว่า นักศึกษามีความต้องการให้ผู้สอนเพิ่มเวลาสำหรับการนำเสนอแผนจัดการเรียนรู้ไปใช้จริงในโรงเรียนมากขึ้นเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้จากเดิมให้ดี

ขึ้น และเห็นว่าการณ์การรอบสาระท้องถิ่นสู่หลักสูตร/การจัดการเรียนรู้จะเป็นประโยชน์หากเป็นเรื่องที่นักเรียนสนใจหรืออยู่ใกล้ตัวนักเรียน

2.6 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากนักศึกษาครูที่บูรณาการรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากนักศึกษาครูที่บูรณาการรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ข้อ	รายการ	ผลการประเมิน			
		\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1	นักศึกษาครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เข้าใจง่ายและสนุก	2.73	.44	มาก	5
2	นักศึกษาครูให้ความรู้เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นควบคู่ไปกับการสอน	2.96	.18	มาก	1
3	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น	2.80	.40	มาก	4
4	นักเรียนสามารถนำความรู้เรื่องสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ไปเล่าหรือบอกให้เพื่อน ผู้ปกครองและคนอื่นๆ ทราบได้	2.73	.44	มาก	5
5	ความรู้เรื่องสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน	2.86	.34	มาก	3
6	การสอนของนักศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนอยากเรียนรู้ข้อมูลท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น	2.90	.30	มาก	2
ค่าเฉลี่ยรวม		2.83	.12	มาก	

จากตารางที่ 11 พบว่า นักเรียนมีระดับความคิดเห็นในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.83$, S.D. = .12) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่ักศึกษาครูให้ความรู้เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นควบคู่ไปกับการสอน มากที่สุด ($\bar{X} = 2.96$, S.D. = .18) รองลงมาคือการสอนของนักศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนอยากเรียนรู้ข้อมูลท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ($\bar{X} = 2.90$, S.D. = .30) ลำดับต่อมากคือ ความรู้เรื่องสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน

($\bar{X} = 2.86$, S.D. = .34) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นักศึกษาคูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เข้าใจง่ายและสนุก และ นักเรียนสามารถนำความรู้เรื่องสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ไปเล่า หรือบอกให้เพื่อน ผู้ปกครองและคนอื่นๆ ทราบได้ โดยมีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันคือ ($\bar{X} = 2.73$, S.D. = .44)

ทั้งนี้ นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาว่า สอนสนุกไม่เครียด มีกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลาย อธิบายเนื้อหาได้เข้าใจง่าย เอกสารใบความรู้ที่นักศึกษาคูแจกให้ขณะเรียนเป็นประโยชน์ช่วยให้เข้าใจบทเรียนมากขึ้น

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ การพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น” เป็นงานวิจัยประเภทผสมผสานวิธี (Mixed Methods) โดยมีการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative methods) และเชิงคุณภาพ (Qualitative methods) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาครู ในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 2) เพื่อศึกษาระดับความสามารถของนักศึกษาครูในการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และ 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากนักศึกษาครูที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 1 สาขาวิชาได้แก่สาขาวิชาการสอนภาษาจีน จำนวน 32 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยประกอบด้วย 1) รูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 2) แผนจัดการเรียนรู้ เรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) แบบประเมินความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 2) แบบประเมินการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 3) แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 4) แบบประเมินความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 5) แบบสอบถามความคิดเห็นนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และ 6) แบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากนักศึกษาครูที่บูรณาการกรอบ

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ(%) ค่าเฉลี่ย(\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มีชื่อว่า “รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบ 5ส” มีองค์ประกอบดังนี้

หลักการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นกระบวนการศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดร่วมกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น(Local-related content) เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและหวงแหนมรดกทางสังคมของบรรพบุรุษ มีความเป็นไทย สามารถดำรงชีวิตและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมไปพร้อมกับความรู้ ความสามารถและเจตคติที่ดีตามเป้าหมายของเนื้อหาวิชา

แนวคิด การจัดการเรียนรู้โดยการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นการสอดแทรกสาระความรู้ท้องถิ่นในเนื้อหาวิชา (Infusion Integration) เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงความรู้ ไปพร้อมกับการสร้างความตระหนักเห็นถึงความสำคัญของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักศึกษาที่เรียนในรายวิชา 432 201 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) สามารถบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในเนื้อหาวิชาและนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ ขั้นตอนการพัฒนาความสามารถของนักศึกษา ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอนหรือ “รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 5ส” ดังนี้

1. **ขั้นศึกษาและสังเกต**

2. **ขั้นสำรวจ**

3. **ขั้นสร้างสรรค์**

4. **ขั้นสอน** ซึ่งขั้นนี้นักศึกษานำแผนจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในโรงเรียน โดยการสอนของนักศึกษามีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 สร้างความสนใจ

4.2 ส่งเสริมความรู้

4.3 สืบค้นข้อมูล

4.4 แสดงผล

4.5 สรุปความรู้

5. ชั้นสรุปผล

2. ผลการศึกษาระดับความสามารถของนักศึกษาครูในการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ เป็นดังนี้

2.1 นักศึกษาครูที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ มีระดับความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในระดับดี โดยหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นมีองค์ประกอบครบถ้วน และมีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในหน่วยการเรียนรู้

2.2 นักศึกษาครู มีระดับความสามารถในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายละเอียดของแผนจัดการเรียนรู้ พบว่าแผนจัดการเรียนรู้ที่นักศึกษาเขียนขึ้นมีองค์ประกอบที่ครบถ้วนสัมพันธ์กัน มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมีความเหมาะสม สามารถปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาพบว่า นักศึกษามีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) สร้างความสนใจ 2) ส่งเสริมความรู้ 3) สืบค้นข้อมูล 4) แสดงผล และ 5) สรุปความรู้

2.3 นักศึกษาครู มีระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน ซึ่งเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านสื่อและสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/บรรยากาศ ด้านการประเมินผล และด้านผู้สอน

2.4 นักศึกษาครู มีระดับความรู้ความเข้าใจด้านการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาจากจำนวนนักศึกษาจำนวน 32 คน พบว่า มีนักศึกษาที่มีระดับความรู้ความเข้าใจระดับสูงจำนวน 28 คน และ ระดับปานกลาง จำนวน 4 คน

3. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักศึกษาครู ที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น พบว่านักศึกษามีระดับความคิดเห็นในภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับดีมากทุกข้อ โดยคิดเห็นว่ารูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

4. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากนักศึกษาครูที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น พบว่า ภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับดีมากทุกข้อ ทั้งนี้ นักเรียนมีความเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูมีการให้ความรู้เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นควบคู่ไปกับการสอนเนื้อหา

อภิปรายผล

ผลจากการพัฒนารูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สามารถอภิปรายผลได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มีชื่อว่า “รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ส” ประกอบด้วย หลักการ แนวคิด วัตถุประสงค์ และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครู 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) **ขั้นศึกษาและสังเกต** เป็นขั้นตอนที่นักศึกษาวิเคราะห์และสังเกต หลักสูตร/มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ผลการเรียนรู้ ซึ่งต้องหลอมรวมเพื่อที่จะนำมาพัฒนาเป็นหน่วยการเรียนรู้ 2) **ขั้นสำรวจ** นักศึกษา สำรวจและศึกษากรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเพื่อค้นหารายละเอียดและข้อมูลเพื่อนำมาบูรณาการร่วมกับเนื้อหาวิชาที่สอน 3) **ขั้นสร้างสรรค์** นักศึกษาร่วมกันการออกแบบหน่วยและแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 4) **ขั้นสอน** นักศึกษานำแผนจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในโรงเรียน โดยมีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน ดังนี้ 4.1) สร้างความสนใจ 4.2) ส่งเสริมความรู้ 4.3) สืบค้นข้อมูล 4.4) แสดงผล 4.5) สรุปความรู้ และ 5) **ขั้นสรุปผล** นักศึกษาร่วมกันสรุปผลการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ทั้งนี้ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมในการนำไปพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะรูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูที่พัฒนาขึ้นมาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูอันได้แก่ กระบวนการพัฒนาหลักสูตร การบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งส่งเสริมให้นักศึกษาครูมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการและวิธีการของการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้อีกขึ้น ประกอบกับขั้นตอนของรูปแบบมีการเชื่อมโยงต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ กล่าวคือขั้นตอนการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครู “รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ส” ที่พัฒนาขึ้นในทุกขั้นตอนส่งเสริมให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติ ได้ร่วมกันคิดวิเคราะห์ สังเกต สำรวจ วางแผน และนำไปใช้ โดยให้นักศึกษาร่วมกันออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ร่วมกันเขียนแผนจัดการเรียนรู้และร่วมกันจัดการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นการพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับนักศึกษาได้อย่างลึกซึ้ง นักศึกษาสามารถ

ประเมินผลการปฏิบัติของตนเองได้ทุกขั้นตอน จากกระบวนการของรูปแบบดังกล่าวจึงส่งผลให้นักศึกษาครมีระดับความสามารถเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ (2544 : 41) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ ผู้เรียนจะคิดสะท้อนจนเกิดการเรียนรู้แล้วนำความรู้นั้นไปเป็นฐานการเรียนรู้ใหม่หรือนำไปประยุกต์ใช้ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถจดจำได้อย่างแม่นยำ เข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งมากกว่าเรียนรู้จากการบอกหรืออภิปราย และเป็นการถักทอประสบการณ์ความรู้เดิมสู่ความรู้ใหม่ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ต่อเนื่องและสอดคล้องกับผลการวิจัยรูปแบบการพัฒนาสมรรถภาพการสอน โดยบูรณาการแบบสอดคล้องสำหรับนักศึกษาครูเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนของ ปัญญา ทองนิล (2553: 276) ที่พบว่า การให้นักศึกษาครูได้ฝึกปฏิบัติการสอนจริงด้วยตนเอง ทำให้นักศึกษาครูมีความรู้ความชำนาญเพิ่มมากขึ้น

2. ผลการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นดังนี้

2.1 ความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น พบว่า นักศึกษาครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในกิจกรรมการเรียนการสอนผู้วิจัยมีเอกสารประกอบการสอน และมีขั้นตอนการสอนที่เป็นระบบ แต่ละขั้นตอนมีการเชื่อมโยงเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง ที่สามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาได้อย่างดี กล่าวคือส่งเสริมให้นักศึกษาได้ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์และการสังเกตไปพร้อมกับการปฏิบัติ ซึ่งนักศึกษาต้องวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และวิเคราะห์ว่าจะบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในเนื้อหาใด และอย่างไร ซึ่งนักศึกษาจะมีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสรุปผลร่วมกัน หากนักศึกษามีข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจ เพื่อนักศึกษาจะมีการอธิบายและช่วยกันยกตัวอย่างให้เห็นเป็นรูปธรรม ซึ่งจากกระบวนการขั้นตอนการสอนดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545:20) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ กิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการที่สำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้แสดงออกหรือปฏิบัติโดยใช้ความคิดการพูดในการเรียนรู้ การปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติเป็นขั้นตอนคิดตัวไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2.2 ความสามารถในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น พบว่า นักศึกษาสามารถเขียนแผนจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกันทุกองค์ประกอบและมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในเนื้อหาวิชาการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) มีการเน้นย้ำถึงการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งหมายถึง

การจัดการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐานเป็นหลัก อันสอดคล้องกับแนวทางของการเขียนแผนจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ(Backward Design) โดยการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาได้ยึดมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุเป็นหลัก ส่งผลให้นักศึกษาสามารถเขียนแผนจัดการเรียนรู้ได้ครบทุกองค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบครบถ้วนสัมพันธ์กัน มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมีความเหมาะสม สามารถปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีขั้นตอนการสอนที่บูรณาการรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 5 ขั้นตอน มีชื่อเรียกว่า ดังนี้

1. ขั้นสร้างความสนใจ เป็นขั้นตอนการสอนที่นักศึกษาดำเนินกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อสร้างความสนใจให้กับนักเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนจากนั้นนำเข้าสู่เนื้อหาการเรียนการสอน กิจกรรมประกอบด้วย การสนทนาพูดคุย การเล่นเกม การร้องเพลง เป็นต้น

2. ขั้นส่งเสริมความรู้ เป็นขั้นตอนการสอน/การนำเสนอเนื้อหา ความรู้ใหม่ให้กับนักเรียน

3. ขั้นสืบค้นข้อมูล เป็นขั้นตอนที่นักศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ฝึกปฏิบัติ ทดลองและทำแบบฝึก โดยนักศึกษาคอยให้คำแนะนำ คอยช่วยเหลือ

4. ขั้นแสดงผล เป็นขั้นตอนการสอนที่นักศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนได้เสนอผลการฝึกปฏิบัติ การทดลอง หรือผลการศึกษาค้นคว้า โดยมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

5. ขั้นสรุปความรู้ นักศึกษาและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการเรียนร่วมกัน

จากขั้นตอนการสอนดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษา มีความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา และวัตถุประสงค์ของรูปแบบที่ต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาครูให้สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้นักศึกษาได้คิดวิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2552:91-92) ที่ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงให้ผู้เรียนได้องค์ความรู้และสามารถเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงจากโลกภายนอก โดยการปรับเปลี่ยนให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการคิดที่เป็นระบบซึ่งผู้เรียนจะต้องมีโอกาสที่จะคิดใคร่ครวญ ทำกิจกรรมทบทวนพิสูจน์และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ซึ่งแนวคิดสำคัญประกอบด้วย 1) การจัดการศึกษาและกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) ความรู้จะต้องมาจากการปฏิบัติจริง ส่วนทฤษฎีหลักการเป็นการส่งเสริม 3) การเรียนรู้เริ่มต้นที่ตัวผู้เรียน จากสภาพจริง 4) ความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความสามารถของ

ผู้เรียนและเวลาที่เหมาะสม 5) การเรียนรู้คือเวลาที่ผู้เรียนต้องการสิ่งนั้น และ 6) การเรียนรู้ต้องมีจุดหมาย มีระบบการดำเนินการที่ชัดเจน

2.3 ระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในภาพรวมนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มีระดับความสามารถอยู่ระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับสูง เช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านสื่อและสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน และด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านผู้สอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษามีการดำเนินการอย่างเป็นระบบมีการเตรียมตัวสอนตามแผนที่วางไว้ มีการเตรียมสื่อและเอกสารประกอบการสอนเป็นอย่างดี

ทั้งนี้ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์พบว่าด้านผู้สอนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษามีความตื่นตัว ซึ่งยังไม่เคยจัดกิจกรรมการเรียนรู้มาก่อนรายวิชานี้เป็นรายวิชาแรกที่นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์การสอนกับนักเรียนจริงในโรงเรียน จึงเกิดความประหม่าส่งผลให้การอธิบาย การนำเสนอข้อมูล หรือการจัดการชั้นเรียนไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ไม่ราบรื่นนัก ทั้งนี้ผลจากการที่นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการสอนจริงในสถานศึกษา ส่งผลให้นักศึกษามีความเชื่อมั่นยิ่งขึ้นว่าตนเองสามารถพัฒนาการสอนให้ดียิ่งขึ้นได้หากได้ปฏิบัติซ้ำๆ ทั้งนี้จากขั้นตอนของรูปแบบที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้นำความรู้สู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา สอดคล้องกับผลวิจัยของเมอร์ฟี และทิมมินส์ (Murphy and Timmins, 2009) ที่ได้วิจัยการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยมีขั้นตอนการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนประการหนึ่งคือ การให้ลงมือปฏิบัติการสอนจริง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การให้ลงมือปฏิบัติการสอนจริงนั้นสามารถทำให้ผู้ได้รับการพัฒนาสามารถเห็นปัญหาจากการสอน การใช้บันทึกการสอน และพัฒนาวิธีสอนและความรับผิดชอบของตนเองได้ ช่วยปรับทัศนคติของตนเองจากบทบาทนักเรียนก้าวข้ามไปสู่บทบาทใหม่คือการเป็นผู้สอน รู้สึกมีอิสระ สามารถควบคุมการสอนของตนเองได้

2.4 นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มีระดับความรู้ความเข้าใจด้านการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาจากจำนวนนักศึกษากลุ่มทดลองจำนวน 32 คน พบว่า มีนักศึกษามีระดับความรู้ความเข้าใจระดับสูงจำนวน 28 คน และระดับปานกลางจำนวน 4 คน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า “รูปแบบการสอนแบบ 5ส” ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีกระบวนการและขั้นตอนที่เป็นระบบ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เป็นผลให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอนการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น ดังที่ Dde Eva and Ward Susan (อ้างถึงใน ราตรี ศรีสวัสดิ์ 2551: 105) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยการปฏิบัติเป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับประสบการณ์การเรียนรู้ นั้น ๆ ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดความผูกพันต่อการเรียนรู้ โดยมีการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ การตั้งใจ การมีส่วนร่วม และทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อการพัฒนาการเรียนรู้

ร่วมกัน ผู้เรียน ได้มีกระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เกิดความรู้สึกลึกและอารมณ์ภายในจาก การสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้ปฏิบัติ การสะท้อนการปฏิบัติทำให้เกิดการเรียนรู้จากตนเอง แล้ว พัฒนาการเรียนรู้เหล่านั้นด้วยความภาคภูมิใจด้วยตนเองต่อไป

3. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักศึกษาคู ที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาความสามารถของ นักศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น พบว่านักศึกษามีระดับความ คิดเห็นในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับดีมากทุกข้อ โดยคิดเห็นว่ารูปแบบการพัฒนาความสามารถของ นักศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้ เนื่องจาก ขั้นตอนการสอนตามรูปแบบ 5ส มีขั้นตอนการสอนที่ชัดเจน เป็นระบบ นักศึกษาเกิดความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้ในทุกขั้นตอน และนักศึกษาเห็นว่าการนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมา บูรณาการในเนื้อหาวิชาจะให้ประโยชน์ต่อนักเรียนมาก เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของ ตนเองไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ชมพูนุท วราศิริ (2548 : 4) ที่ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีความพึง พอใจต่อการเรียนตามหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับรายวิชาประวัติศาสตร์ไทยใน ระดับมาก และผู้เรียนมีเจตคติต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นในรายวิชาประวัติศาสตร์ไทยของนักศึกษาหลัง การเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้โดยคะแนนเจตคติทุกด้านของนักศึกษาอยู่ในระดับสูง

4. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากนักศึกษาคูที่ บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น พบว่า ภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับดีมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาคูใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ เรียนรู้อย่างอิสระ มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างนักเรียนและนักศึกษาคู จึงส่งเสริมให้ บรรยายภาสในการเรียนรู้สนุกสนาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรณ์ยพัล วิวรรณมงคล (2553:14) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนของนักศึกษาคูในการนำกรอบ หลักสูตรระดับท้องถิ่นสู่การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ใน ระดับมาก และสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546:4) ที่ได้ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร สถานศึกษาในปีการศึกษา 2545 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ชอบวิธีการสอนของครูที่จัดบรรยากาศที่ สนุกสนาน ไม่เครียด และจากผลการวิจัยดังกล่าวพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดบรรยากาศที่ดี สนุกสนาน ให้ความร่วมมือในการเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ
กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ ซึ่งเป็นหน่วยงานผลิตบัณฑิตสายครู ควรให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเพื่อให้ส่งผลต่อความสามารถในการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้

1.2 คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ ควรจัดหลักสูตรรายวิชา/หลักสูตรฝึกอบรม ที่ให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจและความสามารถ ซึ่งการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ เป็นจุดเน้นของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งให้ทุกโรงเรียน และครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งที่หน่วยงานผลิตครูต้องเสริมสร้างให้นักศึกษาครู

1.3 จากการที่นักศึกษาได้ปฏิบัติการสอนจริงในโรงเรียน พบว่า นักศึกษาเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง นักศึกษาสามารถสะท้อนผลการปฏิบัติของตนเองได้ ดังนั้นการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาในการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ปฏิบัติการสอนจริงในโรงเรียนซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษาได้พัฒนาความสามารถของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

1.4 ผลจากการวิจัย พบว่า ผลการประเมินความสามารถของนักศึกษา ด้านผู้สอน มีผลการประเมินต่ำที่สุด ดังนั้นควรมีการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์การสอนที่โรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษากิดความมั่นใจทั้งด้านความรู้ กิจกรรมและการจัดชั้นเรียน โดยทดลองสอนในห้องเรียนกับเพื่อนร่วมชั้น และมีอาจารย์ผู้สอนคอยชี้แนะให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการพัฒนารูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครู ที่จัดการเรียนรู้โดยบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 การวิจัยครั้งนี้ได้รูปแบบการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ดังนั้นอาจนำรูปแบบที่ได้จากการวิจัยนี้ไปประยุกต์สู่การ

พัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูในด้านอื่นๆ เช่น ด้านการคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

2.2 การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะความสามารถของนักศึกษาครูในการบูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ เท่านั้น ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศ/ติดตาม/ช่วยเหลือ นักศึกษาครูที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ.พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2)

พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.

_____. รายงานการติดตามผลการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ปีการศึกษา2545.

กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2546.

_____. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.

_____. แนวทางการจัดทำหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2549.

_____. ปรับกระบวนทัศน์.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2548.

กาญจนา คุณารักษ์. การออกแบบการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

กรณีย์พล วิวรรณมงคล. “การพัฒนารูปแบบการติดตามความช่วยเหลือสำหรับครูที่เลี้ยงเพื่อการนำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นสู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของนักศึกษาครู”
ปริญญาคุชฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

เฉลิม คงแสนคำ. “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต2.” วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 3, 1 (มกราคม – เมษายน 2552.) : 12-15.

ชนาธิป พรกุล. การออกแบบการสอน การบูรณาการ การอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเขียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

ชมพูนุท วราศิริระ. "การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย สาขาครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ." วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุชฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ,2548.

ชูศรี ตันพงษ์. **เรียนรู้เพื่อเป็นครูคุณภาพ** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แสงศิลป์, 2544.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. **สุดยอดเทคนิคคู่มืออาชีพ** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จักรสันติวงศ์การพิมพ์, 2545.

ชัชวาล ทองดีเลิศ. รู้จักนักคิด. **วารสารสื่อพลัง** 12(4): 2547 18-25.

ไชยรัตน์ ปราณี. “การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดย
การมีส่วนร่วมของชุมชน.” **วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
2545.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. **เทคโนโลยีการสอน: การออกแบบและพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
โอเดียนสโตร์, 2533.

ทิตนา เขมมณี. **การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ**. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2548

_____. **ศาสตร์ □ การสอน : องค์ □ ความรู้ □ เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ □ ที่มี
ประสิทธิภาพ.**

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

_____. **ศาสตร์ □ การสอน องค์ □ ความรู้ □ เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ □ ที่มี
ประสิทธิภาพ. พิมพ์**

ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

นงลักษณ์ วิรัชชัย, บุปผา เมฆศรีทองคำ และธีรวัฒน์ ฆะราช. **การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรม**

จริยธรรม: การพัฒนาและพัฒนาการ.กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลัง
แผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม), 2551.

นุชลี คล้ายวันเพ็ญ. “การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียน
มัธยมศึกษาในเขตพระนคร” **ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**, 2553.

บุญชม ศรีสะอาด. **การพัฒนาการสอน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น, 2537.

ประเวศ วะสี. **การศึกษาของชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท**
กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, 2536.

- ปัญญา ทองนิล. “รูปแบบการพัฒนาสมรรถภาพการสอนโดยการบูรณาการแบบสอดคล้องสำหรับ
นักศึกษาครูเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน.” ปรินญาปรัชญาคุณฎี
บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.
- พยุงค์คิ์ จันทร์สุรินทร์. “การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษา กับ
สถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู.” วิทยานิพนธ์ปรินญาคุณฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา
ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- พิกุล เอกวางกุล. “การวิจัยและพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบบูรณาการระดับ
ประถมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์คุณฎีบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- ภัทรวดี อุดมมนกุล. “การศึกษาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาใน
โรงเรียนแกนนำร่วมพัฒนาหลักสูตรสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร”
วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- เยาวภา ทนันทชัยบุตร. “การสอนเพื่อสร้างคนดี คนเก่ง และมีความสุข.” โครงการตำราวิชาการ
ราชภัฏเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมายุ
ครบ 6 รอบสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2542.
- รัตนะ บัวสนธิ์. “การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น :
กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในภาคกลางตอนล่าง”. ปรินญาณิพนธ์ปรินญาคุณฎีบัณฑิต
สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาน
มิตร, 2535.
- รุ่ง แก้วแดง. **ปฏิวัติการศึกษาไทย** กรุงเทพฯ: มติชน, 2543.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. **เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, 2545.
- _____. **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง** กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ลิฟเพรส,
2541.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. **การพัฒนาหลักสูตรอุดมศึกษา** ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา.

กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543.

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. จากหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา: กระบวนทัศน์ใหม่การพัฒนา. กรุงเทพฯ: จริยสนิทวงศ์การพิมพ์, 2552.

วิเศษ ชินวงศ์. การจัดการเรียนการสอนและบูรณาการ. [Online] Assessed 18 July 2011. Available from <http://202.29141.17:3500/book/viewpage.jsp>, 2544

ศีกษา พลศรี. “การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในช่วงชั้นที่3 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2550.

สมหมาย สว่างวัฒนารักษ์. “ การศึกษาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนนทบุรี” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ. การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: การประเมินตามสภาพจริง. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์, 2544.

สุวิทย์ มูลคำ อรรถัย มูลคำ. 20 วิธีการจัดการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์, 2545.
_____. การเรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์, 2544.

สุเทพ บุญเติม. “การพัฒนารูปแบบการติดตามสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1. เอกสารกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นนครปฐม นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์, 2551.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. เส้นทางสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาไทย : แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. **ปรัชญาการอุดมศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบาย
และแผนการอุดมศึกษา, 2552.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550 – 2554)**. กรุงเทพมหานคร: มปท., 2549

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. **สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุดฝึกอบรม
ทางไกลบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เส้นทางปฏิรูปการเรียนรู้“ครูปฏิรูป”**. ตอนที่
2 การเรียนรู้บูรณาการ ยุทธศาสตร์ครูปฏิรูป, 2547.

องค์การแพช. **แนวคิดในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับครูและผู้ที่ปฏิบัติงานด้านเพศศึกษา
สำหรับเยาวชน**. กรุงเทพฯ: บริษัท เออร์เจนท์, มปป.

อลิศรา ชูชาติ. “การบูรณาการสิ่งแวดล้อมศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ” **ประมวลบทความ
เรื่อง หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรตามรูปปฏิรูปการศึกษา** กรุงเทพมหานคร: โรง
พิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549

- อัญชลี สารรัตน์. “การศึกษานูรณาการ (Integrative Education).” **วารสารวิชาการ**. 2,12 (2542) : 21–37.
- Banathy, B. **Instructional Systems**. Palo Alto, California: Fearon Publishers, 1968.
- Dick, W., Carey, L., & Carey, J. O. **The Systematic Design of Instruction**. (5th ed.). New York: Addison-Wesley, Longman. 2001.
- Gagne, R., Briggs, L. & Wager, W. **Principles of Instructional Design**. (4th Ed.). Fort Worth, TX: HBJ College Publishers, 1992.
- Good, C.V. **Dictionary of Education**. New York : Mc Graw–Hill., 1995.
- Henderson, N., and Milstein, M. **Resiliency in school : Making it happen for students and educators**. Thousand Oaks CA: Corwin, 1996.
- Johnsen, Susan K. “Figure Out Interdisciplinary Curriculum.” **Gifted Child Today Magazine**. 17 (May-June 1994) : 37-39.
- Johnson, Kast and Resenzweig. **The Theory and Management of Systems**. McGraw-Hill Book Company, New York: Doff, R.C., 1967.
- Wong V. K. **Critical Phenomena and Phase Transitions**. H. E. Stanley: Oxford, 1971.
- Murphy F. and Timmins F.. “Experience Based Learning (EBL): Exploring professional teaching through critical reflection and reflexivity.” **Nurse Education In Practice**. 9 (1 January 2009) : 72
- Saylor, J.G. & Alexander, W.M. **Planning Curriculum for School**. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1974.
- Wiggins, Grant and McTighe, Jay. **Understanding by Design**. Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development, 1998.